

**T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

**BİR DÖNEM BOYUNCA VERİLEN POZİTİF PSİKOLOJİ
DERSİNİN ÖĞRENCİLERİN DUYGUSAL ZEKA VE
SOSYAL ZEKALARINA OLAN ETKİSİNİN
İNCELENMESİ**

**Şeyma GÜNAYDIN
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

DANIŞMAN: Yrd. Doç. Dr. Hüseyin ÜNÜBOL

İstanbul, 2017

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

BİR DÖNEM BOYUNCA VERİLEN POZİTİF PSİKOLOJİ
DERSİNİN ÖĞRENCİLERİN DUYGUSAL ZEKA VE
SOSYAL ZEKALARINA OLAN ETKİSİNİN
İNCELENMESİ

Şeyma GÜNAYDIN

154102147

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN: Yrd. Doç. Dr. Hüseyin ÜNÜBOL

İstanbul, 2017

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ SINAV TUTANAĞI

GENEL BİLGİLER

Öğrenci No	:	
Öğrenci Adı Soyadı	:	Şeyma GÜNAYDIN
Anabilim Dalı	:	Klinik Psikoloji
Tez Danışmanı	:	Yrd. Doç. Dr. Hüseyin ÜNÜBOL
Tezin Başlığı	:	BİR DÖNEM BOYUNCA POZİTİF PSİKOLOJİ DERSİ ALAN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN DUYGUSAL ZEKA VE SOSYAL ZEKALARININ İNCELENMESİ

TEZ SAVUNMA SINAVI TUTANAĞI

Toplantı Tarihi	:	10.11.2017	Saati	:	11:00
Öğrenci Savunmaya	:	☒ GELDI			
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca tez bilimsel olarak incelenmiş, adayın tez çalışmasını sunmasının ardından, adaya tez çalışması ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,					
☒ OY BİRLİĞİ ☐ OY ÇOKLUĞU					
☒	Yapılan savunma sınavında adayın başarılı bulunması sonucunda tez KABUL edilmiştir.				
☐	Yapılan savunma sınavı sonucunda tezin DÜZELTİLMESİ için ay EK SÜRE verilmesinin Enstitü Müdürlüğüne önerilmesi kararı alınmıştır. (en fazla 3 ay)				
☐	Yapılan savunma sınavının sonucunda tezin REDDEDİLMESİ kararı alınmıştır.				
Savunmada Tezin Başlığı	:	☒ Değişmedi.	☐ Değişti.		
Tezin Yeni Başlığı	:				
Öğrenci Savunmaya	:	☐ GELMEDI			
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca yukarıda belirtilen tarih ve saatte Tez Savunma Jürisi toplanmış ancak ilgili öğrenci savunma sınavına gelmemiştir. Adayın tez çalışmasını Jüri önünde sunmadığı için yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,					
☐ OY BİRLİĞİ ile REDDEDİLMİŞTİR.					

ile almıştır.

Tez Sınavı Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmza
Danışman Üye	Yrd. Doç. Dr. Hüseyin ÜNÜBOL	
Üye	Doç. Dr. Gökben Hızlı SAYAR	
Üye	Doç. Dr. Korkut ULUCAN	

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “**BİR DÖNEM BOYUNCA VERİLEN POZİTİF PSİKOLOJİ DERSİNİN ÖĞRENCİLERİN DUYGUSAL ZEKA VE SOSYAL ZEKALARINA OLAN ETKİSİNİN İNCELENMESİ**” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih 10/11/2017

ÖNSÖZ

Bu çalışma “Bir Dönem Boyunca Verilen Pozitif Psikoloji Dersinin Öğrencilerin Duygusal Zeka ve Sosyal Zekalarına Olan Etkisinin İncelenmesi” amacıyla yapılmıştır.

Bu araştırmanın hazırlanması boyunca yakın desteğini eksik etmeyen, her zaman anlayışla, güler yüzlülüğüyle ve sonsuz sabır ile sorunlarımı çözüm bulan, disiplinli çalışma prensiplerini bana aşıl原因an, pratik ve teorik anlamda eşsiz bilgi ve tecrübelerini, değerli fikirlerini ve emeğini esirgemeyen, mesleki anlamda bana katmış olduğu katkılardan dolayı başta değerli danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Hüseyin ÜNÜBOL’a saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Hayatımdaki en büyük şansım olan, eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen, özellikle tez süreci boyunca bana göstermiş oldukları manevi destek, sabır ve anlayışlarından dolayı başta Annem ve Babam olmak üzere biricik aileme minnettarlıklarımı ve teşekkürlerimi sunarım.

Tez süreci boyunca her başım sıkıştığında yardım elini uzatmaktan çekinmeyen Uzm.Psk.Dilara Demir’ e, motivasyonel anlamda bana güç veren Fatih ve Sena arkadaşşıma teşekkür ederim.

ÖZET

BİR DÖNEM BOYUNCA VERİLEN POZİTİF PSİKOLOJİ DERSİNİN ÖĞRENCİLERİN DUYGUSAL ZEKA VE SOSYAL ZEKALARINA OLAN ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Bu araştırmada, üniversitede 1 dönem süresince ve haftada 3 saat olarak verilen Pozitif Psikoloji dersinin öğrencilerin kişisel farkındalık ve sosyal zeka düzeyleri üzerinde anlamlı bir olumlu etkisi olup olmadığı incelenmektedir. Araştırmaya 249 birey katılmış, katılımcıların yaş aralığı 18-32 arasında olup, yaş ortalaması ise 19,8'dir.

Araştırmanın verileri Kişisel Bilgi Formu, Bar-On Duygusal Zeka Testi ve Tromso Sosyal Zeka Ölçeği ile toplanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde çıkarımsal istatistikler çerçevesinde Bağımsız Örneklem T-Testi, İlişkili Gruplar T-Testi, ANOVA ve Pearson Korelasyon analizi kullanılmıştır.

Gerçekleştirilen analizler sonucunda elde edilen bulgular şu şekilde özetlenebilir; üniversite öğrencilerinin üniversitede 1 dönem süresince ve haftada 3 saat olarak verilen Pozitif Psikoloji dersinin sonunda sosyal zekalarının yükseldiği fakat kişisel farkındalıklarının anlamlı olarak farklılık göstermediği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Pozitif Psikoloji, Kişisel Farkındalık, Sosyal Zeka

ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE EFFECTS OF POSITIVE PSYCHOLOGY IN A SEMESTER TO EMOTIONAL RESOURCES AND SOCIAL RESISTANCE

This study examines whether the Positive Psychology course, which is given for 1 semester and 3 hours per week, has a significant positive effect on students' personal awareness and social intelligence levels. 249 individuals participated in the survey and the age range of the participants is between 18-32 and the average age is 19,8.

The data of the study were collected with the Personal Information Form, the Bar-On Emotional Intelligence Test and the Tromso Social Intelligence Scale. Independent samples T-test, related groups T-test, ANOVA and Pearson's correlation analysis were used in the analysis of the data obtained.

Findings obtained as a result of the analysis can be summarized as follows: At the end of the Positive Psychology course given by university students during 1 semester and 3 hours per week, it was determined that their social intelligence increased but their personal awareness did not differ significantly.

Key words: Positive Psychology, Personal Awareness, Social Intelligence

İÇİNDEKİLER

SAYFA NO

TEZ SAVUNMA TUTANAĞI.....	I
YEMİN METNİ	II
ÖNSÖZ.....	III
ÖZET.....	IV
ABSTRACT	V
İÇİNDEKİLER	VI
TABLolar LİSTESİ.....	VIII
KISALTMALAR VE SEMBOLLER LİSTESİ	X
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem ve Problem Cümlesi.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	2
1.3.Sınırlılıklar	3
1.4. Sayılılar	3
İKİNCİ BÖLÜM	4
LİTERATÜR TARAMASI	4
2.1. Pozitif Psikoloji Üzerine Kuramsal Çerçeve.....	4
2.2. Duygusal Zeka ve Kuramsal Çerçeve	6
2.2.1. Duygusal Zeka Kavramı ve Gelişimi	6
2.2.2. Duygusal Zeka Modelleri.....	9
2.2.2.1. Salovey ve Mayer’ in Duygusal Zeka Modeli	9
2.2.2.2. Goleman’ ın Duygusal Zeka Modeli.....	11
2.2.2.3. Bar-On’un Duygusal Zeka Modeli.....	12
2.2.2.4. Cooper ve Sawaf’ ın Duygusal Zeka Modeli	16
2.2.2.5. Hipps ve Dulewicz’ ın Duygusal Zeka Modeli.....	16
2.2.3. Duygusal Zeka ile İlgili Yurt İçinde Yapılmış Araştırmalar.....	17
2.2.4. Duygusal Zeka ile İlgili Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar.....	20
2.3. Sosyal Zeka ve Kuramsal Çerçeve.....	23
2.3.1. Sosyal Zeka Kavramı	23
2.3.2. Sosyal Zekanın Boyutları	26
2.3.3. Sosyal Zekanın Ölçülmesi	30
2.3.4. Sosyal Zeka ve Akademik Zeka.....	31
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	33
YÖNTEM.....	33
3.1.Araştırmanın Modeli	33
3.2.Evren Ve Örneklem.....	33
3.3. Veri Toplama Araçları	35
3.3.1. Bar-On Duygusal Zeka Testi.....	35
3.3.2. Tromso Sosyal Zeka Ölçeği.....	35
3.3.3. Veri Toplama Araçlarının Güvenilirliği.....	36
3.4. Verilerin Analizi.....	36

3.5. Araştırmanın Hipotezleri.....	37
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	38
BULGULAR	38
4.1. Ön Test Sonuçları İçin Uygulanan Farklılık Testi Sonuçları.....	38
4.2. Son Test Sonuçları İçin Uygulanan Farklılık Testi Sonuçları	43
4.3. Ön ve Son Test Bulgularının Değerlendirilmesi.....	47
BEŞİNCİ BÖLÜM	59
TARTIŞMA VE SONUÇ.....	59
5.1. Tartışma.....	59
5.2. Sonuç.....	61
5.3. Öneriler	64
KAYNAKÇA	65
EKLER.....	76
EK 1 Kişisel Bilgi Formu.....	76
EK 2 Duygusal Zeka Ölçeği	77
EK 3 Tromso Sosyal Zeka Ölçeği	78

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 3.1. Örneklem Grubunun Demografik Özellikleri	33
Tablo 3.2. Güvenilirlik Analizi Sonuçları	36
Tablo 3.3. Normal Dağılımın İncelenmesi	37
Tablo 4.1. Kişisel Farkındalık (Duygusal Zeka) Ön Test Sonuçlarının Cinsiyet Değişkeni Açısından İncelenmesi	38
Tablo 4.2. Kişisel Farkındalık (Duygusal Zeka) Ön Test Sonuçlarının Yaş Değişkeni Açısından İncelenmesi	38
Tablo 4.3. Kişisel Farkındalık (Duygusal Zeka) Ön Test Sonuçlarının Fakülte Değişkeni Açısından İncelenmesi	39
Tablo 4.4. Kişisel Farkındalık (Duygusal Zeka) Ön Test Sonuçlarının Eğitim Değişkeni Açısından İncelenmesi	39
Tablo 4.5. Sosyal Zeka Ve Alt Boyutlarının Ön Test Sonuçlarının Cinsiyet Değişkeni Açısından İncelenmesi	40
Tablo 4.6. Sosyal Zeka Ve Alt Boyutlarının Ön Test Sonuçlarının Yaş Değişkeni Açısından İncelenmesi	40
Tablo 4.7. Sosyal Zeka Ve Alt Boyutlarının Ön Test Sonuçlarının Fakülte Değişkeni Açısından İncelenmesi	41
Tablo 4.8. Sosyal Zeka Ve Alt Boyutlarının Ön Test Sonuçlarının Eğitim Değişkeni Açısından İncelenmesi	42
Tablo 4.9. Kişisel Farkındalık (Duygusal Zeka) Son Test Sonuçlarının Cinsiyet Değişkeni Açısından İncelenmesi	43
Tablo 4.10. Kişisel Farkındalık (Duygusal Zeka) Son Test Sonuçlarının Yaş Değişkeni Açısından İncelenmesi	43
Tablo 4.11. Kişisel Farkındalık (Duygusal Zeka) Son Test Sonuçlarının Fakülte Değişkeni Açısından İncelenmesi	43
Tablo 4.12. Kişisel Farkındalık (Duygusal Zeka) Son Test Sonuçlarının Eğitim Değişkeni Açısından İncelenmesi	44
Tablo 4.13. Sosyal Zeka Ve Alt Boyutlarının Son Test Sonuçlarının Cinsiyet Değişkeni Açısından İncelenmesi	44

Tablo 4.14. Sosyal Zeka Ve Alt Boyutlarının Son Test Sonuçlarının Yaş Değişkeni Açısından İncelenmesi	45
Tablo 4.15. Sosyal Zeka Ve Alt Boyutlarının Son Test Sonuçlarının Fakülte Değişkeni Açısından İncelenmesi	46
Tablo 4.16. Sosyal Zeka Ve Alt Boyutlarının Son Test Sonuçlarının Eğitim Değişkeni Açısından İncelenmesi	47
Tablo 4.17. Öğrenciler Genelinde Ön Test Ve Son Test Sonuçlarının İncelenmesi .	47
Tablo 4.18. Değişkenlere Göre Kişisel Farkındalık (Duyusal Zeka)Ön Test Ve Son Test Sonuçlarının İncelenmesi	49
Tablo 4.19. Değişkenlere Göre Sosyal Zeka Ön Test Ve Son Test Sonuçlarının İncelenmesi	51
Tablo 4.20. Değişkenlere Göre Sosyal Bilgi Süreci Ön Test Ve Son Test Sonuçlarının İncelenmesi	53
Tablo 4.21. Değişkenlere Göre Sosyal Beceri Ön Test Ve Son Test Sonuçlarının İncelenmesi	55
Tablo 4.22. Değişkenlere Göre Sosyal Farkındalık Ön Test Ve Son Test Sonuçlarının İncelenmesi	57

KISALTMALAR ve SEMBOLLER LİSTESİ

APA	:	Amerikan Psikiyatri Birliği
min	:	Minimum Değer
maks	:	Maksimum Değer
SPSS	:	Sosyal Bilimler İstatistik Paketi
WHO	:	Dünya Sağlık Örgütü
α	:	Alfa
f	:	Frekans
%	:	Yüzde
\bar{x}	:	Aritmetik Ortalama
F	:	F Değer
r	:	Pearson Korelasyon Katsayısı
t	:	t değer
ss	:	Standart Sapma
p	:	Anlamlılık değer
\pm	:	Artı Eksi

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem ve Problem Cümlesi

Üniversitede 1 dönem süresince ve haftada 3 saat olarak verilen Pozitif Psikoloji dersi öğrencilerin kişisel farkındalık ve sosyal zeka düzeyleri üzerinde anlamlı bir olumlu etki göstermektedir. Bu bağlamda araştırmanın alt problemleri aşağıdaki gibidir;

Üniversite öğrencilerinin Pozitif Psikoloji eğitimi dönemi öncesi ile eğitim dönemi sonrasında ölçümlenen kişisel farkındalık ve sosyal zeka puanları arasında anlamlı olarak farklılık var mıdır?

Kadın ve erkek öğrencilerin Pozitif Psikoloji eğitimi dönemi öncesi ile eğitim dönemi sonrasında ölçümlenen kişisel farkındalık ve sosyal zeka puanları arasında anlamlı olarak farklılık var mıdır?

Farklı yaşlardaki öğrencilerin Pozitif Psikoloji eğitimi dönemi öncesi ile eğitim dönemi sonrasında ölçümlenen kişisel farkındalık ve sosyal zeka puanları arasında anlamlı olarak farklılık var mıdır?

Farklı fakültelerdeki öğrencilerin Pozitif Psikoloji eğitimi dönemi öncesi ile eğitim dönemi sonrasında ölçümlenen kişisel farkındalık ve sosyal zeka puanları arasında anlamlı olarak farklılık var mıdır?

Farklı eğitim düzeylerindeki öğrencilerin Pozitif Psikoloji eğitimi dönemi öncesi ile eğitim dönemi sonrasında ölçümlenen kişisel farkındalık ve sosyal zeka puanları arasında anlamlı olarak farklılık var mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Pozitif psikoloji, mükemmel yaşamı keşfetmeyle ilgilenmiş, amacını da “iyi olanın daha da iyi olması” olarak belirlemiş, fakat insan modelinde mükemmel insanı değil; normal insanın güçlü yönlerini konu edinmiştir. Bundan dolayı bu hareket gerçekleri göz ardı etmemekte, hayatı toz pembe de görmemektedir. Çalışmalarını insanın pozitif özelliklerine, yeteneklerine yönlendirmiş olup, amacını hazza ulaşma çabasından uzak, mutluluk ve sağlık hedefine, değerlere ise duygular yoluyla ulaşmaya çalışmaktadır (Göcen, 2013).

Her insan doğumundan ölümüne kadar bir topluma ait olarak hayatını devam ettirir ve toplum içerisinde hem sosyal ilişkileri hem de kendi duyguları oldukça etkilenmektedir. İnsanlar birbirileri ile iletişim kurarken iki zeka türümüzde burada aktif rol almaktadır. Bunlardan ilki sosyal zeka iken diğeri duygusal zekadır. Sebebine bakılacak olursa; sosyal zeka kişinin karşısındaki kişiyi anlama yeteneğini kapsarken duygusal zeka da karşısındaki kişinin yerine koymayı, sosyal yaşantıya karşı olan motivasyonu vb. şeyleri kapsamaktadır. Buradan yola çıkıldığında bu iki zeka türü de oldukça önem arz etmektedir ve psikoloji literatüründe yer alması gereken alanlar içerisinde bulunmaktadır. Bu iki zeka türüne ilişkin olarak da pek çok araştırma yapılmıştır. Bunların birinde çalışanların başarılarında farklı etkenlerin olduğu fikrinden yola çıkarak araştırma yapılmış ve bu etkenlerin birinin de sosyal zeka olduğu bulunmuştur. Çünkü, bir iş yerindeki lider için empati ve sosyal davranışın diğer çalışanların başarısı ile ilişkili olduğu saptanmıştır (Hançer ve Tanrısevdi, 2003).

Bir diğer araştırma da ise duygusal zekanın iletişim becerisine etkisinin olup olmadığı incelenmiştir. Bu çalışmaya 203 üniversite öğrencisi katılmıştır. Araştırmanın sonucunda duygusal zekanın alt boyutu olan empati duyarlılık boyutunun iletişim becerisine etkisi olduğu tespit edilmiştir (Çetinkaya ve Alparslan, 2011).

Bu alandaki bir başka çalışmada da üniversite öğrencilerinde benlik saygısı ve sosyal zeka arasındaki ilişki ele alınmıştır. 2009 yılında yapılan bu araştırmaya 512 üniversite öğrencisi katılmıştır. Araştırma sonucunda ise benlik saygısı ve sosyal zeka arasında bir farklılığın olmadığı bulunmuş ancak sosyal bilimler alanında okuyan

öğrencilerin sosyal zeka seviyeleri fen alanında okuyan öğrencilere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır (Doğan ve Tatan, 2009).

Yapılan çalışmaların ışığında araştırmamızda “Birinci Dönem Boyunca Verilen Pozitif Psikoloji Dersinin Öğrencilerin Duygusal Zeka ve Sosyal Zekalarına Olan Etkisinin İncelenmesi” amaçlanmaktadır.

1.3.Sınırlılıklar

Araştırma kapsamında uygulanan analizlerde güven aralığı için $\alpha=0,05$ baz alınmıştır.

Bu araştırma Üsküdar Üniversitesinde 1. sınıfta öğrenim gören öğrencilerden toplanan verilerle sınırlıdır.

Araştırmada bireylere dair bilgiler, hazırlanan demografik bilgi formunda yer alan sorularla sınırlıdır.

Kişilerin kişisel farkındalık (duygusal zeka) düzeyine ilişkin veriler Bar-On Duygusal Zeka Testi’ nin kapsadığı niteliklerle sınırlıdır.

Kişilerin sosyal zeka düzeyine ilişkin veriler Tromso Sosyal Zeka Ölçeği’ nin kapsadığı niteliklerle sınırlıdır.

Araştırma kapsamında değerlendirilen öğrenciler 18-32 yaş aralığındadır.

1.4. Sayıtlar

Araştırma kapsamında verilen kişisel bilgi formu ile toplanan veriler için sorulan soruların kişiler tarafından içtenlikle ve nesnel olarak yanıtladıkları varsayılmıştır.

Araştırma örnekleminin evreni gerekli sınırlar içerisinde temsil ettiği varsayılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

LİTERATÜR TARAMASI

Bu bölüm altında araştırmaya temel oluşturması amacıyla kavramsal ve kuramsal çerçeve çizilmiştir.

2.1. Pozitif Psikoloji Üzerine Kuramsal Çerçeve

Pozitif Psikoloji, bireylerin mutlu olmaları ve yaşamdan doyum sağlayabilmeleri için üst seviye performansa ulaşabilmelerini amaç edinmektedir. Klasik psikoloji, psikolojik bozulmalara çözüm arama hedefindeyken pozitif psikoloji sağlıklı bireylerin daha da mutlu olabilmelerini ve hayattan tatmin elde edebilmelerinin yollarını bulmayı hedeflemektedir. Pozitif psikoloji, bireylerin hayattan anlam bulabilmeye, mutlu eden şeylere yoğunlaşmaya, pozitif düşünce tarzına, neşe, hoşgörü, mutlu bir hayata yönelmelerini sağlamaktadır.

Pozitif psikoloji bu kapsamda toz pembe bir hayat kurmayı değil tersine davranışlar sonucu oluşabilecek sorunlara bilimsel teknik ve yöntemlerin kullanılmasıyla çözüm getirilmesini sağlamaktadır. Bunun yanı sıra interdisipliner olarak kendine yakın olan bilim dallarına metotlar geliştirmektedir.

Seligman ve Csikszentmihalyi pozitif alana yönelik bu bakış açısı kapsamında pozitif psikolojiyi hayat standartlarını yükseltme ve problemlere engel olmayı amaçlayan pozitif kurumlar, pozitif kişisel özellikler ve pozitif öznel deneyimlerin bilimi olarak ele almaktadırlar. Pozitif psikolojide odak nokta sorumluluk alma, spiritüellik, cesaret, farkındalık, yaratıcılık, bilgelik, umut gibi yaşamdaki pozitif niteliklerdir. Bahse konu pozitif insani özellikleri belirlemekte olan unsurları anlayıp pozitif psikolojinin daha iyi bir dünyaya temel olabileceği düşünülmektedir (Demir, 2011).

Aslında pozitif psikoloji pek çok yönden yeni bir olgu değildir. Aristo, toplum ve birey için iyi bir yaşamın tanımını yaparken mutluluk kavramının kapsamına bireyin erdemleri ile uyumlu yaşaması, hoş duygular ve iyi bir maddi durumu dahil etmiştir. Diğer filozoflar iyi bir yaşamın bileşenleri içine iyiyi arama ve bireysel özgürlüğe vurgu yapmışlardır. Dini liderler ve kitaplar da pozitif benlik ve iyi yaşamın önemiyetinden, insan hayatın ve dünyadaki başarıya katkılarından bahsetmişlerdir. Daha yakın dönemlere dönüp bakıldığında aslına bakılırsa psikolojideki aha eski kuramlarda günümüzdeki pozitif psikolojinin temelleri görülebilmektedir. Hümanistik psikolojideki önemli teorisyenlerden Maslow 1950' li yıllarda pozitif psikolojiyle alakalı olarak şu ifadeleri kullanmıştır (Kalem Ertal, 2013).

"Psikoloji, bilimi pozitif oranla negatif tarafta çok daha fazla başarılı olmuştur. Bizleri insanoğlunun eksikleri, hastalıkları, günahları konusunda fazlaca aydınlatırken, onun potansiyelleri, erdemleri, psikolojik zenginliği konusunda karanlıkta bırakmıştır."

Son dönemde artış gösteren kişisel koçluk uygulamaları pozitif psikolojinin başlıca uygulama alanlarından bir tanesidir. Danışan kimsenin güçlü tarafları üstüne yoğunlaşp kendisi ile barışık olması, güçlü özellikleri aracılığıyla yaşama daha pozitif yaklaşabilmesi sağlanmaktadır. Günümüzde bir kitapçıya gidildiğinde raflarda görülen kişisel gelişim kitapları pozitif psikoloji temeliyle hazırlanmışlardır. Bunların bu kadar popülerleşmesinde kişinin pozitif taraflarını kullanım yaşamın anlamını bulabilmesine yardım etmeleri yatmaktadır. Güçlü özelliklerine yoğunlaşmış bir insan da kendisini işe yaramaz ve değersiz değil becerikli ve özgün hissedecektir (Biricik, 2012: 29).

Pozitif psikolojiyi günümüzdeki şekliyle özetlemek gerekirse bireyde neyin iyi ve doğru olduğunu bulmaya çalışır, demek mümkündür. Bireylerin en iyi oldukları zaman ve durumlara yoğunlaşp onun artı yanları ile beslenebilmeyi öğrenmesini sağlamaktadır. Ancak bunu yaparken negatifi yok saymamakta, onu da hayatın bir parçası olarak görmektedir. Gelecek, bugün ve geçmişi bütünsel olarak ele almaktadır. Pozitif psikolojide öğretiler iş ve aile hayatında, eğitimde ve terapide kısacası son derece geniş bir alanda kullanılabilir (Kalem Ertal, 2013).

2.2. Duygusal Zeka ve Kuramsal Çerçeve

2.2.1. Duygusal Zeka Kavramı ve Gelişimi

Uygulamacı ve araştırmacıların duygusal zekaya bu kadar eğilmesinin sebebi örgütlerde IQ ile personel performansındaki değişimin tam açıklanamaması ve duyguların rolünün öne çıkmasıdır (McBain, 2004). Duygusal zekanın bu kadar ilgi görmesi, başarıyı sadece sayısal ya da sözel birtakım kabiliyetlerle ölçemeyeceğimizi göstermektedir (Cote ve Miners, 2006). Duygular ile alakalı yeni bir zeka şeklinin örgüt personellerin performansları ile bağlantılı oluşu yönetimler açısından da son derece ilgi çekicidir (Goleman, 1998; Caruso ve Salovey, 2004). Bu düşünceye göre, örgüt personellerinin bazıları yüksek bir duygusal zekaları olduğundan daha etkin bir performans ortaya koyabilmektedirler (Cote ve Miners, 2006).

Duygusal zekanın temelleri Thorndike' a (1920) dek dayandırılabilen, onu Moss ve Hunt' ın (1927), ardından Vernon' ın (1933) ve uzun senelerin sonrasında Gardner' ın (1983) çalışmaları izlemektedir. Yapılan çalışmalarda “sosyal zeka” olgusu tartışılıp geliştirilmiştir (Kihlstrom ve Cantor, 2000). Duygusal zeka köklerini 1920 senesinde ilk defa Thorndike tarafından tanımlanan sosyal zekadan almaktadır (Wong ve Law, 2002). Thorndike, zekanın fikir yürütme ve anlayabilme kabiliyeti ile ilgili (soyut zeka), somut nesnelere ile ilgili (mekanik zeka) ve insanlar ile ilgili (sosyal zeka) şeklinde üç boyutlu bir yapısının bulunduğunu iddia edip sosyal zekanın tanımını şöyle gerçekleştirmiştir; “sosyal zeka kadınları, erkekleri ve çocukları anlayıp yönetme kabiliyeti olup insan ilişkilerinde akıllıca davranmayı” ifade etmektedir. Gardner (1983), diğer kimseleri anlayabilme kabiliyeti anlamındaki kişilerarası zekayı ve kişinin kendini anlayıp bunu hayatına iyi biçimde uygulama kabiliyetini ifade eden içsel zekayı kavramsallaştırmak istemiştir. Ardından Payne (1986) çalışmasında duygusal zeka olgusunu konu edinmiş ve Steiner' da (1984) duygulara dair ciddi bir çalışma gerçekleştirmiştir. Bütün bu çalışmalarda Salovey ve Mayer' ın (1990) ilk defa duygusal zekayı açık biçimde tanımladıkları ve teori geliştirdikleri çalışmalarının temelini teşkil etmiştir (Carmeli ve Josman, 2006). Thorndike' ın ardından Gardner (1983), sosyal zekayı kendi teorisi çoklu zekanın yedi boyutundan bir tanesi olarak

değerlendirmiştir. Gardner, sosyal zekanın bireyin kendi içinde ve başkaları ile arasındaki zekadan oluştuğunu ifade etmektedir. İçsel zeka bir kimsenin kendiyile başa çıkması ile ilgili zeka olup karmaşık yapıda ve çok çeşitli olan duygu kümelerini sembolize edebilme kabiliyetidir.

Duygusal zekayı açıkça ilk ortaya atanlar Salovey ve Mayer' dir (1990). Daniel Goleman' in “Emotional Intelligence” (1995) ve “Working with Emotional Intelligence” (1998) adlı ünlü iki kitabıyla duygusal zeka ciddi oranda dikkatleri üzerine çekmiştir (Carson ve ark., 2005). Popülerleşmiş her olgu gibi duygusal zeka da hem ölçümsel hem kavramsal konularda sert eleştirilerin odağı olmuştur (örn: Davies ve ark., 1998). Barret ve arkadaşları (2001) duygusal zekadan profesyonel uygulamalarda ve bilimde “Madison Avenue Yaklaşımı” şeklinde bahsetmektedirler. Barret ve arkadaşları (2001) bu kavramla duygusal zekanın popülerliğinin titizlikle yapılan bilimsel araştırmaların tersine kurnazca yapılan reklamcılığa dayanmakta olduğunu belirtmektedirler (Cote ve Miners, 2006).

Duygular Van Maanen ve Kunda' ya (1989) göre, bir kişinin sosyal dünyaya yaptığı katkıların karşılığı olarak deneyimlediği, kendisinden kaynaklanan hislerdir. Duygusal durumlarsa kızgınlık, sevgi ve neşe gibi basit birtakım duygulardan ve imrenme, kıskançlık, suçluluk ve utanma hislerinden meydana gelmektedir (Ashforth ve Humphrey, 1995). Bireylerin duyguları ile baş etme kabiliyetlerini ifade edebilmek amacıyla duygusal zeka adını ilk kullanan araştırmacılar Salovey ve Mayer' in (1990) yaptıkları ilk tanım şöyle olmuştur:

“Duygusal zeka, bir bireyin kendisinin ve başkalarının duygularını gözlemleme, ayırt edebilme ve bu bilgiyi birisinin düşüncelerini ve hareketlerini yönlendirmede kullanma yeteneğini içeren bir sosyal zeka alt kümesidir.”

Ardından Goleman (1995), Salovey ve Mayer' in (1990) tanımını benimseyip duygusal zekanın ilişki yönetimi, empati, kendini motive etme, duyguları yönetme, bireysel farkındalık kabiliyetleri şeklinde gruplandırılabilceğini ifade etmiştir (Wong

ve Law, 2002). Mayer ve Salovey (1997) ardından ilk tanımlarını geliştirip günümüzde en fazla kullanılmakta olan şu haline getirmişlerdir:

“Duygusal zeka, bir bireyin duygularını algılayabilme, düşüncelere yardımcı olabilmesi için duygularına ulaşabilme ve onları oluşturabilme, duygularını ve duygusal bilgilerini anlayabilme ve duygusal ve zihinsel gelişimini ilerletebilmek için duygularını ayarlayabilme yeteneklerini ifade etmektedir.”

Bu tanım kapsamında duygusal zeka kişinin başkalarının ve kendilerinin hislerini yönetmeye, açıklamaya, değerlendirmeye ve tanımaya yönelik olmaktadır. Mayer ve Salovey’ in (1997) sıkça kullanılmakta olan bir tanımları da şöyledir:

“Duygusal zeka, duyguları kesin olarak değerlendirme ve ifade edebilme yeteneği; düşüncelere yardımcı olacakları zaman duygulara ulaşabilme ve/veya onları oluşturabilme yeteneği; duyguları ve duygusal bilgileri anlayabilme yeteneği; ve duygusal ve zihinsel gelişimi ilerletmek için duyguları ayarlayabilme yeteneğidir.”

Bu alanın önemli araştırmacılarından bir tanesi konumundaki Bar-On (1997) ise şu tanımı ortaya koymuştur:

“Duygusal zeka, bireyin çevresel talep ve baskıların üstesinden gelebilme yeteneğini etkileyen, bilişsel olmayan kabiliyetler, yeterlilikler ve becerilerdir.”

Yapılan bu geniş tanım içerisinde duygusal bilgilerin kanıtları, telafileri ve kazançlarına yer verilmemiştir. Bunun yanında Bar-On problem çözme ve gerçeklik kontrolü gibi bilişsel becerileri duygusal zeka faktörleri olarak listelemekte, ilginç biçimde duygu yönetimine katkı yapabilecek bilişsel kabiliyetleri tanıma sokmamaktadır (Zeidner ve ark., 2004).

2.2.2. Duygusal Zeka Modelleri

Bu kısımda duygusal zekayı açıklayan modellerin içeriklerine yer verilmektedir.

2.2.2.1. Salovey ve Mayer' in Duygusal Zeka Modeli

Duygusal zekaya ait faaliyet sahası duyguların sözsüz ve sözlü değerlendirilmesi ve ifade edilmesi bireyin kendindeki ve diğerlerindeki hisleri düzenleyebilmeleri ve duygusal içerikli olan sorunların çözülmesinde duygulardan yararlanılmasını içermektedir (Mayer ve Salovey, 1993; Akt. Ergin, 2008: 16).

Duygusal zeka olgusunda üstünde durulmakta olan en mühim faktör yetenektir. Araştırmacıların birçoğu bu kavramdan hareketle duygusal zekaya dair tanımlar geliştirmişlerdir (Doğan ve Şahin, 2007: 239). Dört aşamalı olan bu model tüm detaylarıyla aşağıdadır.

Duygusal algı

Başkaları ve kendinin hislerini tanımlayabilme bu modelde sonraki kısımlar için gereken öncelikli basamaktır (Davis, 2004; Akt. Doğan ve Şahin, 2007: 240).

- Duyguların tam şekilde ifade edilmesi ve ihtiyaçların iletilmesi,
- Başkalarının hislerini anlayabilme,
- Kendi hislerini anlayabilme ve ifade edebilme.

Duygusal kolaylaştırma/uyum

Kişinin sorun çözme esnasında pozitif ve uygun olan duyguları seçerek onun kendini teşvik edebilmesini ifade etmektedir. Bir durumun karşısında iyi bir ruh halinde olan bireyin pozitif davranış ortaya koyduğu görülmekteyken ruh hali kötü olan bireyin aynı durum ile karşı karşıya kaldığında negatif bir davranış ortaya koyduğu dikkatleri çekmektedir (Doğan ve Şahin, 2007: 240).

- Duygu durumları sorun çözümünde kullanılacak olan yöntemleri tayin etmektedir.
- Psikolojik durumun pozitif ya da negatif olması bireyin olay karşısındaki algılarını değiştirmekte ve farklı bakış açılarını bulmalarına yardımcı olmaktadır.
- Duygular dikkate yardımcı olmakta ve dikkatli biçimde düşünmeyi sağlamaktadır.

Duyguları anlama ve muhakeme etme

Duygusal zekası yüksek olup kendi hislerinin farkında olabilen kimseler değişik duyguları ayırt etme ve farklı durumlar sonucu oluşabilecek duyguları anlayabilmede yetkin kişilerdirler (Doğan ve Şahin, 2007: 241).

- Duyguları niteleyebilmek ve başka duygular ile aralarındaki ilişkileri keşfedebilmek.
- Duyguların içeriğini anlayabilmek.
- Karmaşık hisleri algılayarak muhakeme etmek.
- Duygular arası geçişleri algılayabilmek.

Duygusal yönetim/duyguları düzenleme

Durumların karşısında negatif duygular yerine pozitif duyguları yaşayabilen, öfke kontrolü tam olan ve duygu denetimi bulunan kişilerin yetenek basamağını ifade etmektedir (Doğan ve Şahin, 2007: 241).

- Zihinsel ve duygusal olarak kullanılabilir olan duyguları ayırt edebilmek. (Duygusal işlevsellik)
- Pozitif ve negatif duygulara ayırım yapmaksızın açık olmak.
- Negatif duyguların etkilerinden kurtularak pozitif hislerin etkileri altında kendilerinin ve başkalarının duygularını yönlendirebilmek.

2.2.2.2. Goleman'ın Duygusal Zeka Modeli

Mayer ve Salovey modeli temel alınıp Goleman'ın oluşturduğu duygusal zeka modeli, bireyin kendi hislerinin farkında olabilmesi, kendi hislerini yönetmesi, sosyal beceriler, empati olarak beş adet alt boyuttan meydana gelmektedir. Goleman'ın ortaya koyduğu model zihinsel kabiliyetleri ve diğer nitelikleri içeren bir karma modeldir. Daniel Goleman "İş Başında Duygusal Zeka" adlı eserinde duygusal zekayı kişinin kendine ve başkalarına ait olan duyguları tanıyabilme, motive edebilme, içerisindeki ve ilişkilerindeki hisleri iyi yönetebilme kabiliyeti olarak ifade edilmektedir (Goleman, 1998: 33). Goleman, Mayer ve Salovey'e ait olan modeli baz alarak oluşturduğu modelini beş başlıkta ele almaktadır:

- (1) **Özbilinç:** Kendini tanıma, bir duygunun oluşum safhasında fark edilmesi, duygusal zekanın temelini oluşturmaktadır. Duyguları tanıyan kimseler hayatlarının idaresini daha kolay yapabilmektedirler. Kiminle evlenmesi gerektiğinden hangi işe girebileceğine kadar kişisel kararlarını verme konusuna emin olmaktadır.

- (2) **Duyguları İdare Edebilmek:** Duyguları uygun biçimde idare etme kabiliyeti, özbilinç temeli üstünde gelişmektedir. Bu kabiliyeti zayıf kimseler sürekli biçimde huzursuzluk ile mücadele etmekteyken güçlü kimselerse yaşamın acı sürprizleri ile karşılaştıklarında kendilerini daha hızlı toparlamaktadırlar.
- (3) **Kendini Harekete Geçirmek:** Duyguların bir amaca göre toplanabilmesi, dikkat etmek, kendini harekete geçirmek, kendine hakim olmak ve yaratıcılık açısından gereken bir koşuldur.
- (4) **Başkalarının Duygularını Anlamak:** Duygusal özbilinç temelinin üstünde bir diğer yetenek olan empati yeteneği bireyler arası ilişkilerde temel becerilerdendir. Empatiye sahip kimseler başkalarına ait gereksinim ve istekleri göstermekte olan çok net olmayan toplumsal sinyaller karşısında daha duyarlı olmaktadır.
- (5) **İlişkileri Yürütebilmek:** İlişki sanatı genellikle başkalarına ait olan duyguları idare edebilme kabiliyetidir. Bu kabiliyetlerini geliştirmiş olanlar diğerleriyle sürtüşme olmadan bir etkileşimi sürdürmeye dayalı, bütün alanlarda başarılı olan parlak bir hayata sahip olmaktadır.

2.2.2.3. Bar-On' un Duygusal Zeka Modeli

Reuven Bar-On duygusal zekayı bilişsel kabiliyetlerinden ayıran temel beş yeterlilik olarak açıklamış olup bunların hayattaki başarıya yaptığı katkılardan bahsetmiştir. Oluşturmuş olduğu birtakım alt boyutlar bilişsel yeteneklerle bilişsel olmayanları birlikte içerdiği için model, karma modele bir örnek teşkil etmiştir. Bar-On' nun ortaya koyduğu duygusal zeka modeline göre, yaşamdaki başarıya katkı yapan temel beş yeterlilik bulunmaktadır.

Kişisel beceriler

Kişinin kendine saygısı, hislerinin farkında olma, kendi potansiyelini gerçekleştirme ve bağımsız davranma becerilerini kapsamaktadır (Çakar, 2002: 21).

- **Duyusal özfarkındalık:** Kendi hislerini anlama ve algılamayı ifade etmektedir.
- **Özgüven:** Bireyin kendinden emin olması ve kendisinin farkında olmasıdır.
- **Özsaygı:** Bireyin kendi duygu ve hislerini kabul etmesi ve negatif ya da pozitif bu duygu ve hisleri ile barışık olması manasına gelen basamağı ifade etmektedir.
- **Kendini gerçekleştirme:** Maslow' a göre ihtiyaçlar hiyerarşisinde en önemli basamaklardan olup Freud' a göreyse “sevmek ve çalışmak” olan “kendini gerçekleştirme”, kişinin memnuniyet duyacağı eylemler yapması ve ürettiklerinden hoşnut olmasıdır (Erden ve Akman, 1997: 95). Bireyin kendisini gerçekleştirmesi öncelikli olarak yeterliliklerini fark etmesi ve kendini tanımasını gerektiren bir durumdur.
- **Bağımsızlık:** Kişinin fiziki ve psikolojik özgürlüğünü temsil etmektedir. Bireyin özür yaşama, hissetme ve düşünme yetenekleri bu kapsamdadır.

Kişilerarası beceriler

- **Empati:** Hoffman, empati olgusunu bir hissi başkasının yaşamakta olduğu biçimde hissetme kabiliyeti olarak ifade etmektedir (Ünal, 2007: 135).

Goleman ise empatiyi, “Duygularımıza ne denli açık isek hisleri okuyabilmeyi o denli iyi becerebiliriz.” biçiminde açıklamaktadır. Goleman' a (2001) göre empatik bireyler diğerlerinin neye gereksinim duyduğunu, ne istediğini göstermekte olan sinyaller karşısında daha duyarlıdırlar. Empati yardım edici ilişkideki en temel bileşenler arasındadır (Özcan, 1996; Akt. Tutuk ve ark., 2002: 36).

Empati Dökmen'e (1994) göreyse bir bireyin olaya karşıdakinin bakış açısıyla yaklaşması ve o kişinin düşünce ve duygularını doğru biçimde anlamlandırması sürecini ifade etmektedir.

- **Kişilerarası ilişkiler:** Bireyler arası ilişkiler ile sosyalleşen kişi bu kabiliyeti en üst seviyede başardığı düzeyde mutlu olmaktadır. Kendi hisleri gibi başkalarınıninkileri de önemsemek yani diğerkâmlık, bu yetenekteki öncüllerdendir.
- **Sosyal sorumluluk:** Etrafına karşı duyarlı bir tavra bürünen, etrafındaki durumlardan haberdar olup bunlar ile alakadar olan kişinin kabiliyetidir. Çevresi ile etkileşimde bulunan her kişinin sosyal sorumluluklarının bilincinde olması beklenmektedir.

Stres yönetimi

- **Stres Toleransı:** Stres kavramını Schermeron (1989) büyük fırsatlar, kısıtlamalar, engellemeler, taleplerle karşılaştığında kişinin yaşadığı bir gerilim hali olarak ifade etmektedir (Gökler, 2012: 157). Stresle alakalı tarihi sürece bakıldığı zaman görülen Nazi Kampları, araştırmanın stres toleransı ile alakalı kısmını aydınlatacak özelliktedir. Buralardan kurtulmuş kişilerle yapılan röportajlarda günlük hayatına hızla dönebilmiş normal kimselerin diğerlerine nazaran önceki hayatlarında sevgiyi daha çok tecrübe ettikleri görülmüştür.
- **Dürtü denetimi:** Gerçek dünya ile insanlığın bitmeyen arzu ve isteklerinin arasında dengeleyici bir görev edinen ve görevini iyi biçimde yapan sağlıklı bir dürtü ve ego denetimi sağlamaktadır. Sağlıklı savunma mekanizmaları kullanma, uygun davranış örüntüleri geliştirme, doyumunu erteleme gibi kabiliyetlerin olduğu basamaktır.

Uyumluluk

- **Problem çözüme:** Bilgi toplumunun gerekliliklerinden bir tanesi kişinin verilerini algılama, bunları yorumlara, yeni veriler üretebilme ve problemleri çözmedir (Altunçekiç ve ark., 2005: 94). Duygusal zeka ve zeka tanımlamalarında sıkça görülen “problem çözebilme ve problemleri çözerken duyguların bireyi yönlendirmesine izin verme” kabiliyeti olan alt boyuttur.
- **Gerçeklik ölçüsü:** Yaşanmış olan ile subjektif şekilde var olanın arasındaki farkları anlayabilme kabiliyetidir (Moller, 1999).
- **Esneklik:** Kişinin düşüncelerini ve duygularını değişim gösteren durumlar kapsamında yenileyebilme kabiliyetidir.

Genel ruh hali

- **Mutluluk:** Freud, mutlu ve sağlıklı bir ruha ulaşabilmek için engellemeyle karşılaşmaksızın içgüdüsel tüm isteklerin doyurulması gerektiğini savunmaktadır. Freud’ a göre engellemeksizin doyuma erişebilen her kişi mutludur (Gülcan, 2014: 43).

Mutluluğun tanımı Felsefe Sözlüğü’ nde şöyle yapılmaktadır (Akt. Tingaz, 2013: 5).

“Genel çerçevesi, formel anlamı içinde insan eylemlerinin ve çabalarının nihai ve en yüksek amacı olan hal, yaşamdaki en yüksek değer ya da hedefe ulaşma durumu. Acının yokluğu ya da haz hali; insanın kendi potansiyel güçlerini gerçekleştirmesinin, ödevlerini yapmasının, erdemli oluşunun, doğa yasalarına uygun yaşamasının, kendi yazgısını özgürce belirlemesinin sonucu olan yetkinlik hali”.

- **İyimserlik:** Yaşama iyi yanından bakma ve güç durumlarda dahi pozitif tavırları koruyabilme kabiliyeti olan iyimserlik kavramı Seligman’ a (1991) göre bilişsel bir süreç olup sonradan edinilebilmektedir (Eryılmaz ve Atak, 2011: 172).

Diğer bir tanımsa “Baş etme ve motivasyon davranışını etkileyip iyilik durumunun meydana gelmesine aracı olan mühim bir mizaç özelliği” biçimindedir (Harju ve Bolen, 1998, 188; Akt. Güler ve Emeç, 2006: 129).

2.2.2.4. Cooper ve Sawaf’ ın Duygusal Zeka Modeli

Cooper ve Sawaf, dört köşe taşı şeklinde adlandırdıkları model ile duygusal zekayı açıklamışlar ve dört köşe taşını ise duyguları öğrenmek, duygusal simya, duygusal zindelik ve duygusal derinlik biçiminde açıklamışlardır.

- **Duygusal Simya:** Önemi olmayan hislerin daha değerli hale gelmesi ve onların gücünden yararlanma sürecidir (Güllüce, 2006, 64: 65).
- **Duygusal Derinlik:** Kişinin içsel hedeflerini tam şekilde belirleyerek bu hedeflere kendini adanması ve bunu örgütteki hedefleri ile koordine etmesi üstüne kuruludur.
- **Duygusal Zindelik:** Zindelik olgusunun fiziksel açıdan olduğu gibi duygusal bakımdan da gerekli bir olgu olmasıyla alakalıdır.
- **Duyguları Öğrenmek:** Kişinin duygusal potansiyelinin farkında olması ve ilişkilerinde bunu değerlendirmesi üstüne kurulmuştur.

2.2.2.5. Hipps ve Dulewicz’ ın Duygusal Zeka Modeli

Duygusal yetenekleri ölçebilmek adına Hipps ve Dulewicz Duygusal Zeka Anketi geliştirmişlerdir.

Öz farkındalık; vicdanlılık, kişilerarası duyarlılık, motivasyon, duygusal direnç kavramlarının üstüne bina edilmiştir. Pek çok büyük ölçekli yönetsel araştırmada kavram test edilmiş, geçerlik ve güvenilirlik manasında başarı yakalanmıştır. Kişisel davranış ölçüm aleti olarak bilinen diğer araştırmacıların yaptıklarına benzemek ile

beraber MEIS ve MSCEIT olarak bilinmekte olan performans ölçüm aletlerinden farklılık göstermektedir. Bunlar yetenek ölçüm aletleri olup Mayer Salovey ve Caruso'nun düşüncelerini değerlendirmektedirler. Yetenek ve davranış ölçeklerinden hanginin kullanılacağı işe veya kültüre göre değişmektedir (Güllüce, 2006: 65).

2.2.3. Duygusal Zeka ile İlgili Yurt İçinde Yapılmış Araştırmalar

Ergin (2000), on altı kişilik özelliğiyle üniversite öğrencilerine ait duygusal zeka düzeylerinin ilişkisinin incelendiği araştırma örneklemini Selçuk Üniversitesi'nden seçilen 221 öğrenciden oluşturmuştur. Araştırma sonucunda oluşan veriler kapsamında Duygusal Zeka Değerlendirme Ölçeği'ne ait olan 5 alt boyutun dördüyle 16 Kişilik Faktörü Envanteri'nin ölçtüğü 16 kişilik özelliğin 10'unun arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Kişilik özellikleri ve duygusal zeka arasında %63'lük bir düzeyde benzerlik saptanmış, kişilik ve duygusal zeka ile alakalı özelliklerin cinsiyetle bölüm değişkeni kapsamında ciddi bir farklılaşma göstermediği tespit edilmiştir. Duygusal zeka değerlendirme ölçeğine ait olan sadece birinci alt boyut konumundaki "duygularının farkında olmak" boyutu ile 16 PF Kişilik Faktörü Envanteri'nin ölçüldüğü 16 kişilik özelliğinden hiçbirinin arasında bir ilişki tespit edilememiştir.

Karslı, Gündüz ve Ural (2000), duygusal zeka bakımından eğitim yönetimini okul müdürü olan adaylardan görüş alarak araştırmışlardır. Sakarya, Akdeniz ve Abant İzzet Baysal üniversitelerinin eğitim fakülteleri bünyesinde eğitim yöneticiliği kursuna katılan beş yüz adaya araştırmacılar tarafından geliştirilen 218 maddeden oluşan bir anket verilmiştir. Araştırma sonucuna göre eğitim yönetimi açısından duygusal zeka önemli olsa da Türkiye'de kültürel, ekonomik, toplumsal, siyasal alanların yönetiminde olduğu gibi eğitimde de duygusal zekayı oluşturan etmenlere yabancılaşma vardır.

Balcı (2001), ilköğretim okulundaki yöneticilerin duygusal zeka kabiliyetlerini kullanma düzeylerini kendileriyle öğretmenlerin düşüncelerine göre saptamak açısından bir çalışma yapmıştır. 909 öğretmenle 45 okul müdüründen oluşan örneklem üstünde çalışılıp anket yöntemi ile görüşler toplanmıştır. Bu çalışma ilköğretim okul

yöneticilerinin öğrenim ve kıdem düzeyleri fark etmeksizin kendilerini algılama şekillerinin ve öğretmenlerin algılarının farklılaştığını ortaya koymuştur.

İşmen (2001), 19 yaş ve altı - 26 yaş ve üstü yaş grubu içerisinde problem çözme becerileri ve duygusal zeka arasında yaşa göre bir ilişkinin bulunmadığını tespit etmiştir. Cinsiyete göre duygusal zekanın farklılık arz ettiğini, üç boyutta kızların erkeklere kıyasla puanlarının yüksek olduğunu saptamıştır. Bunun yanında duygusal zeka seviyesi arttıkça sorun çözme kabiliyeti algısında da artmalar olduğu saptanmıştır.

Ural (2001), duyguları ifade etme seviyesiyle yönetenlere ait duyguların farkında olunma seviyesi; duyguların farkındalığı seviyeleriyle başkalarına ait olan duyguların farkındalığı seviyeleri ve duyguların ifade edebilme seviyeleri ile başkalarına ait duyguların farkındalığı seviyelerinin arasındaki ilişkiyi ele almış ve boyutlar arasında doğru (pozitif) bir ilişkinin bulunduğu tespit edilmiştir. Bu veriyle yönetimin başarısında duygusal zeka unsurlarının birbiriyle bağımsız olmayacağı sonucuna varılmıştır.

Bülbüloğlu (2001), duygusal zekanın liderliğe yapmış olduğu etkileri incelemiştir. Çalışma, liderlik kavramına yaklaşımlarını, Toplam Kalite Yönetimi'nde lider olanların önemi çerçevesinde inceleyip hizmet sektöründe otel işletmeciliği yapan bir kuruma duygusal zekayı liderlerin ne düzeyde önemseyip gerçekleştirmekte olduklarını saptayabilmek adına bir anket uygulaması yapmıştır. Sonuçta araştırmanın gerçekleştirildiği işletmede bulunan liderlerin duygusal zeka yetilerini meydana getirmekte olan öz bilincin, motivasyonun, toplumsal ilişkilerin ve empatinin farkındalıkları gözlenmektedir. Ancak, uygulamaya bu farkındalıkların yeterince yansımadağı görülmüştür. Burada liderlere ait olan davranışlara daha fazla dikkat etmeleriyle hislerini çalışan kişilerin de hissedebilecekleri seviyede paylaşmaları gerekliliğine vurgu yapılmaktadır.

Arıcioğlu (2002: 26-42), yönetime dair başarıları değerlendirmede, duygusal zekanın kullanımı çalışmalarında yükseköğrenim öğrencilerine ait olan yurtlarda görev yapan yöneticilerden bir örneklem oluşturmuştur. Cooper ve Sawaf' ın örgüt ve yöneticilere dair geliştirmiş olduğu Duygusal Zeka Haritası'ndan yararlanışmış ve çevresel unsurlar da dikkate alınarak yönetenlerin duygusal zekayı kullanma kabiliyetleriyle performansları değerlendirilmiştir. Saptanan neticelerin doğrultusunda sonuç bölümünde özetle yeni yöneticilerin seçilmesinin öncesinde idarecilerin duygusal zeka ölçümlerinin gereklilikleri vurgulanıp iş başında olanların duygusal algılamalara dair eğitilmeleri önerilmiştir. Bunun yanında verilen eğitimlerin ardından eksikleri giderilmeyen idarecilerin iş yerinden atılmasının da gerektiği belirtilmiştir.

Erginsoy (2002), niversite ğrencilerinin arasındaki duygusal zeka seviyeleriyle bireyler arası ilişkilerini incelemiştir. Bunun yanında anabilim dalı, cinsiyet, eğitim seviyesi, yaş gibi değişkenlerin konuya etkilerini de değerlendirmiştir. Toplamda 432 kişiden oluşan bir örneklem grubu üstünde yapılan araştırmanın sonucunda niversite ğrencilerinin duygusal zeka seviyeleriyle bireyler arası ilişkileri alt boyutunun arasında bir ilişkinin bulunduğu, eğitim seviyesinin duygusal zekayla kişiler arası ilişki biçimlerine kısmi olarak etki ettiği, anabilim dalıyla cinsiyetlere göre deneklere dair ortalamaların farklılaştığı, yaş değişkenininse etkili olmadığı sonuçları elde edilmiştir.

Yılmaz (2002), annelerin duygusal zeka seviyeleri üstünde duygusal zeka düşünme becerileri eğitimlerinin etkilerinin incelediği araştırmayı kontrol ve deney gruplarına ayırdığı yirmi anneyle sürdürmüştür. Araştırma süresince devam eden 12 haftalık eğitimler neticesinde duygusal zeka düşünme becerileri eğitimi programlarına katılmış olan annelerin duygusal zeka seviyeleri, kontrol grubunda bulunan annelerinkinden anlamlı derecede yüksek bulunmuş ve 12 hafta süresince uygulanan eğitim programlarının duygusal zekada gelişim sağladığı neticesine ulaşılmıştır.

Güllüce (2006), Erzurum' daki KOBİ' lerde çalışmakta olan 122 yönetici ile idarecinin demografik özelliklerine göre tükenmişlik durumlarıyla zekanın ilişkisini incelemiş olduğu araştırmasına tükenmişlik ve duygusal zekanın anlamlı ve ters yönde bir ilişkisinin olduğunu saptamıştır.

Halıçınarlı ve Bender (2006), cinsiyete göre duygusal zeka puanının farklılaşp farklılaşmadığını incelemişler, zeka puanları ve cinsiyetin arasında anlamlı bir fark tespit etmişlerdir. Erkek ve kız öğrencilerinin puanlarının arasındaki farklılık bilhassa kişiler arası duygusal zeka boyutu dahilinde istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur. Bu kapsamda erkeklere nazaran kız öğrencilerin sosyal beceri ve empatilerinin daha gelişmiş olduğu saptanmıştır.

Erdoğdu (2008), duygusal zeka puanlarıyla sosyo demografik birtakım niteliklerin ilişkilerini araştırmıştır. Araştırmaya göre erkeklere nazaran kız öğrencilerin duygusal zeka ölçeği puanlarının daha yüksek olduğu, dışa dönük olan öğrencilerin puanlarının içe dönük olanlara nazaran daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra bulgulara göre demokratik anne baba tutumu da duygusal zekanın gelişmesinde etkilidir.

Erdoğdu ve Kenarlı (2008), akademik başarıyla duygusal zeka ilişkisini araştırmış oldukları çalışmalarında “karşısında bulunan kimsenin duygularını anlama” ve “kendi duygularına anlam verme” alt ölçeklerinden alınmış puanlar ile akademik başarı arasında anlamlı ilişkinin bulunduğunu, bunun yanında akademik başarıyla duyguları yönetme arasında anlamlı bir ilişki saptanmadığını tespit etmişlerdir.

2.2.4. Duygusal Zeka ile İlgili Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar

Mayer ve Geher (1996), 321 katılımcıyla düşünce ve duygular arasında bağlantı kurabilme yeteneğinin kişiye göre ne şekilde değiştiiyle alakalı araştırmalarında düşünce ve duygularının arasında iyi bir şekilde bağlantı kurabilenlerin diğer kimselerin düşünce ve duyguları arasında da aynı bağlantıyı kurabildikleri neticesini elde etmişlerdir.

O' Brien (1996), iş hususunda eleman alımı sırasında karar yetilerinin mi bilginin mi önemli olduğunu incelemiş, karar verme kabiliyetinin bilgiden daha önemli olduğunu ve bu kabiliyeti kullanmanın IQ değil EQ ile mümkün olduğunu öne sürmüştür. Duygusal zekaya dair kabiliyetlerin ne olduğuyla ne şekilde

kullanılabileceğini izah ettikleri araştırmalarında duygusal açıdan olgunluk olmaksızın alınacak olan akademik hiçbir eğitimin yeterli olmayacağını ifade etmiştir.

Bar-On (1997: 91-92), duygusal zeka alanında yapmış olduğu çalışmalar neticesinde kişiler arası ilişkilerde erkeklere nazaran kadınların daha iyi olduklarını fakat kişisel kapasitede erkeklerin baskın geldiğini saptamıştır. Bar-On, kadınların kendi duygularının daha fazla farkında olduğunu ve empatilerinin daha yüksek olup sosyal sorumluluk duygularının da erkeklerden daha çok geliştiğini ifade etmektedir. Erkeklerse problem çözme, iyimser olma, stresle baş etme, öz sayđı alanlarında kadınlardan daha iyi çıkmışlardır.

Dawda ve Hart (2000), 243 niversite öğrencisinden oluşan rnekleme Bar-On Duygusal Zeka leği'ni güvenirlik ve geçerlik açısından incelemişlerdir. Güvenirlik ve geçerlik sonucunda cinsiyet değişkeni kapsamında bir farklılık tespit edilememiştir.

Fox ve Spector, (2000), 116 kişiden oluşan lisans ğrencisi grubuyla iş başvurusu tecrübesi yaşatacak bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Duygusal zekadaki öz sunum, öz ruh hali düzenleme ve empati boyutlarının iş başarısı ya da bir iş görüşmesi performansı ile pozitif ve negatif his bırakma ya da genelle pratik zeka kadar ilişkili olduğunu saptamışlardır.

Mayer ve arkadaşları (2001), üstün duygusal kabiliyetlerle duygusal zeka ilişkisi ve duygusal zeka seviyesine göre sosyal durumlar ile baş etme gücünü incelemiş oldukları araştırmalarında on bir ergen ile çalışma yürütmüşlerdir. Araştırmanın neticesinde duygusal zeka seviyesi yüksek olanların, düşük olan ergenlere nazaran başkaları ve kendilerinin hislerini daha iyi tanımlayabildiklerini ve sosyal güçlüklerin karşısında daha kuvvetli oldukları saptanmıştır.

Nikolaou ve Tsaousis (2002), duygusal zeka ve iş stresine sebebiyet veren kaynaklarla neticelerini araştırmış oldukları çalışmalarında 212 kişi kullanmışlardır. Araştırma neticesinde iş stresi ve duygusal zekanın arasında negatif bir anlamlı ilişki

tespit edilmiştir. Bunun yanında duyguları değerlendirme ve algılama alt ölçekleri kapsamında erkeklere nazaran kadınların daha iyi olduğu saptanmıştır.

Barchard ve Hakstian (2003) duygusal zekanın sosyal ilişkilerde, okulda, işte öngöründe bulunmak açısından IQ'dan daha iyi olduğuna dair savların geçerliğini son sınıftaki psikoloji öğrencileri üstünde incelemiştir. Araştırmanın sonucuna göre bazı duygusal zeka ölçekleriyle akademik başarının öngörülebildiği ancak kişilik ve bilişsel yetenekleri ölçen araçlara nazaran hiçbirinin daha geçerli olmadığı saptanmıştır.

Furnham ve Petrides (2003), mutlulukla duygusal zeka özelliklerinin ilişkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda önceden gerçekleştirilen çalışmalarda gibi tecrübeye açıklık ve dışadönüklükle pozitif ilişkiler tespit edilmiştir. Duygusal zeka özellikleriyle mutluluk arasındaki olumlu ilişki beş kişilik özelliğine bakıldığında da ilişkili bulunmuştur.

Petrides ve arkadaşları (2004), İngiltere' de yapmış oldukları bir araştırmaya göre bilişsel kabiliyetler ve akademik başarıyla duygusal zekanın arasında anlamlı ancak düşük ilişkiler tespit etmişlerdir.

Riley ve Schutte (2003), duygusal zekayla yetişkinlerde madde kullanımının ilişkisini incelemiştir. Araştırmalarına 141 yetişkini dahil etmişlerdir. Sonuçlara göre madde kullanımıyla duygusal zekanın negatif ve anlamlı olarak ilişkili olduğu saptanmıştır. Duygusal zekanın düşük olduğu kişilerde madde kullanımının artış gösterdiği saptanmıştır.

Parker ve arkadaşlarının (2004), liseden üniversiteye geçiş dönemi kapsamında akademik başarı ve duygusal zeka ilişkisini incelemiş oldukları çalışmalarına Ontario Üniversitesinden 372 öğrenci örnekleme dahil edilmiştir. Araştırmanın neticesinde akademik başarılar kıyaslanmış, duygusal zekanın farklı boyutlarıyla akademik başarı arasında güçlü bir ilişki tespit edilmiştir.

Gohm ve arkadaşları (2005), üniversite birinci sınıfta okumakta olan 158 öğrenci üstünde stres ve duygusal zeka ilişkisini incelemişlerdir. Araştırmanın neticesinde orta seviyede stres ile sakin ve sınırlı insanlar için duygusal zeka ilişkilendirilebilmiş ancak yoğun ve düşük yoğunlukta stres taşıyanlara duygusal zekayla stresin arasında pozitif bir ilişki tespit edilememiştir.

Harrod ve Scheer (2005), 16-19 yaş aralığındaki gençlerin duygusal zekalarıyla demografik özelliklerinin ilişkisini inceledikleri araştırmalarına 200 genç katılmıştır. Araştırmanın neticelerine göre yaşanan yer ve yaşla duygusal zekanın arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiş, ailelerin eğitim durumlarıyla duygusal zekanın arasındaysa pozitif bir ilişki tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra araştırma neticelerine göre kadınların duygusal zekalarının erkeklerden daha yüksek olduğu saptanmıştır.

2.3. Sosyal Zeka ve Kuramsal Çerçeve

2.3.1. Sosyal Zeka Kavramı

Sosyal zeka olgusunu diğerlerinden ayıran araştırmacılar sosyal zekayı oluşturmakta olan belli özellikleri tanımlamışlardır. Bu alandaki ilk çalışmaya imza atan Thorndike, sosyal zekayı "İnsanlar arası ilişkilerde bilgece davranabilme kabiliyeti" olarak tanımlamışlardır. Keating, Marlowe, Wine ve Smye gibi araştırmacılar ise sosyal zeka kavramını sosyal yeterlilikle aynı manada kullanmaktadırlar. Marlowe, bir akıl hastanesindeki işçiler üstünde gerçekleştirdikleri araştırmalarına sosyal zekanın önemli beş boyutunun bulunduğunu ifade etmiştir. Bunlar ise toplumsal gerginlik, duygusallık, empati becerisi, sosyal beceri ve sosyal tutumlardır (Akt: Çelik, 1996:555).

Etraftaki kişiler ile iletişime geçme, onları anlayabilme, bu kimselerin kabiliyetlerini ve ruhsal durumlarını tanıyabilme davranışlarını kapsayan zekadır (Campbell, Campbell ve Dickinson, 1996). Sosyal zekayı Walker ve Foley; "İnsanlar ile ilgilenme yetisi, diğerlerinin niyet, duygu ve düşüncelerini anlayabilme kabiliyeti,

mizaç, kişilerin motivasyon ve duyguları ile alakalı doğru bir yargıda bulunabilme kabiliyeti” biçiminde ifade etmişlerdir (Bacanlı, 1999:6).

Yapmış olduğu zeka analizlerinin neticesine Thorndike sosyal zeka olgusunu ortaya atmıştır. Bu kapsamda insanların bazılarının kolaylıkla ilişki kurabilmeleri, sosyal ilişkilerde yaşadıkları güçlüklerin üstesinden kolaylıkla gelebilmelerinin altında sosyal bakımdan zeki olmalarının yattığını ifade etmiştir. Sosyal beceri eğitiminin ortaya çıkışıdaysa hızlı bir toplumsal değişimde annelerin çalışma yaşamına katılımı önemli bir unsur olarak gösterilmektedir. Bu değişimle ilişkili olarak insanlar çok miktarda beceri ve bilgiye gereksinim duymaktadırlar. Bu beceri ve bilgilerden bir bölümü onların birlikte yaşamayı başarmalarıyla alakalıdır (Ekinci Vural, 2006).

Son dönemlerdeki en popüler yaklaşımı sosyal zeka kavramıyla Goleman (1999: 153) ortaya koymuştur. Önceleri Hatch ve Gardner’ in kişilerarası zekanın parçaları olarak tanımlamış oldukları ayrı dört beceriyi tanımlamıştır. Bunlar kısaca açıklamak gerekirse şöyledir:

- **Sosyal analiz:** Bireylerin problem, niyet ve hislerini keşfetme ve içgörüyeye sahip olmasıdır. Diğerlerinin ne hissettiklerini bilmek, kolayca ahenk ve yakınlık kurmaya neden olabilmektedir. Bütünsel olarak bu becerilerin alınması gerektiğini ifade eden Goleman (1999) böylece bireyler arası ilişkilerin devam edebileceğini ve çekiciliğin artış göstereceğini, sosyal başarının hatta karizmanın bir gereği gibi görmüştür. Goleman, yüksek bir sosyal zekası bulunan kişilerin diğerlerini anlayabilme ve onlarla iletişime geçebilmede bedenlerini etkin şekilde kullandıklarını ifade etmektedir. Nasıl arkadaş edineceklerini ve bunu nasıl devam ettireceklerini bilmektedirler. İyi bir dinleyici ve iletişimcidirler.
- **Grupları organize edebilme:** Liderlerin temel becerileri, kurum içerisindeki kişileri harekete geçirerek gayretlerinin koordine edilmesini içermektedir.
- **Kişisel bağlantı:** İlişkiye girmeyi veya bireylerin hissettiklerinin ve ilgi alanlarının farkına vararak uygun tepkiler vermeyi kolaylaştırmaktadır.

- **Tartışarak çözüm bulma:** Çatışmaları engelleyen ya da anlaşmazlıkları çözümleyen ara bulucuların becerileridir.

Farklı toplum, ırk, yaş, kültürden kişilerle rahatça ilişki kurabilmekte ve onların kendilerini rahat hissedebilmelerini sağlayabilmektedirler. Kişi ve karakterleri anlamada son derece kabiliyetli olan kişilerin sosyal zekalarının yüksek olduğu kabul edilmektedir. Bu gibi kimselerin akıl yürütme ve düşünmede çok kabiliyetli oldukları söylenmektedir. Diğerlerini anlama ve insanlar ile ilişkilerde akıllı davranma gibi yetiler üstün sosyal zekalı kimselerin en mühim nitelikleri arasındadır. Sosyal zekaları yüksek kimseler diğerleriyle daha kolay şekilde bağlantı kurabilmekte, onların his ve tepkilerini akıllı biçimde okuyabilmekte, yönlendirebilmekte ve şiddetli tartışmaları kırabilmekte olan bireylerdirler (Goleman, 1999:154-155).

Sosyal zeka diğer kişiler ile anlaşma ve onlar ile işbirliği yapabilme kabiliyetidir. Bazen yalnızca insan ilişkileri becerisi olarak ifade edilirken bazense sosyal zeka durum ve olayların bilincinde olma ve onlara etki eden sosyal hareketlilik ve bir kişinin diğerlerini idare etmede amaçlarına ulaşmasına yardım eden etkileşim biçimi ve stratejik bilgisi olarak ifade edilmektedir. Ayrıca bu tanıma bireysel sezgiler ve bir kimsenin kendi düşüncelerini bilmesiyle karşıt tepki geliştirmeyi de dahil etmek mümkündür (Albretch, 2006).

Cantor ve Kihlstrom (1989) ise, konuya daha değişik bir yaklaşım getirerek sosyal zekayı “zeka” değil “zeki” kavramından hareketle kişilik özelliği olarak ele almışlardır. Sosyal zeka onlara göre, herhangi bir biliş yapısı veya süreçleri kapsamamaktadır. Cantor ve Kihlstrom (1989) sosyal zeka olgusunu sosyal hayata odaklı, işlevsel bilgiler ve sosyal yaşama uyum şeklinde tanımlamaktadırlar. Sosyal zeka; kendini, diğer kimseleri ve sosyal durumları anlamayı ifade etmektedir. Bunun yanında düzensiz tavır, etki oluşumu ve sosyal diğer çıkarım ve yargıları kapsayan tüm kurallar sosyal zeka alanına girmektedir. Bunun yanında amaç belirlemek, planlama yapmak, gözetleme ve sosyal eylem formlarını değerlendirme konularında kullanılmakta olan üst biliş, sosyal zekanın mühim bir bölümünü meydana getirmektedir (Kaukiainen, 1999: 82). İnsanlar, sorunlarını formüle etmede sosyal

zeka dağarcıklarına başvurumaktadırlar. Sosyal zekanın düzeni ve içeriği kişiye has pek çok şeyi içermektedir. Böylece sosyal zeka, kişilikteki bilişsel temeli oluşturmaktadır.

Cantor ve Kihlstrom (1985) sosyal zekanın tanımından ziyade bir kişilik özelliği olarak görülmesinin neticesi olarak işleyişine ağırlık göstermektedirler. Onlara göre kişinin sosyal davranışlarındaki ustalıkları kişilerin beyinlerindeki bilgiden kaynaklanmaktadır. Bu bakımdan sosyal zeka kuramının bilişsel ağırlıklı olduğu görülmektedir. Sosyal ortamlarda kişiler bu bilgilerini kullanıp ustaca davranmaktadırlar. Özetle Cantor ve Kihlstrom' un sosyal zekası öğrenilebilen bir bireysel özelliktir (Bacanlı, 1999).

Gadre' ye (2004) göre ortalama öğrencilerin sosyal zekalarının gelişmesi bakımından zengin bir okul ortamı oldukça avantajlıdır. Kaur ve Kalaramna' nın (2004) yaptıkları bir araştırmaysa sosyo ekonomik durum ve evdeki ortamın sosyal zekaya etki ettiğini göstermiştir. Doğan ve Çetin (2008) sosyal farkındalık ve sosyal becerilerin arasında korelasyonun bulunduğu neticesine varmıştır. Nagra, (2014) ergenlerdeki sosyal zekayı ve popülerite ile akademik başarıyı kıyasladığı çalışmada popülerite ile sosyal zekanın kuvvetli biçimde ilgili olduğunu ancak akademik başarı ile ilgisinin olmadığını saptamışlardır. Akademik başarı ve sosyal zekanın zayıf bir ilişkisinin bulunduğunu ancak sosyal zekanın farklı beş boyutunun kuvvetli biçimde akademik başarı ile ilgili olduğunu saptamışlardır.

2.3.2. Sosyal Zekanın Boyutları

İlk tanımlamalarda sosyal zeka tek boyutlu şekilde ele alınmış olsa da sonradan pek çok tanımda akademik zeka gibi sosyal zekanın da çok boyutlu olduğu ifade edilmiştir. Sosyal zekadaki alt boyutlara dair yapılan araştırmalarda ortak bir görüş olduğu söylenemese de çalışmalar genel itibariyle birbirleri ile örtüşür durumdadır. Sosyal zeka tanımlarına bakıldığında birçoğu bu yapının çok boyutlu olduğunu kabul etmektedir (Marlowe,1986:52).

Kozmitzki ve John' a (1993) göre sosyal zeka 7 bileşenden oluşmaktadır. Bu bileşenler şöyledir:

- (1) Diğer kişilerin ruhsal durumlarını ve iç dünyalarını algılama
- (2) Diğerleri ile ilişkilerde beceri
- (3) Sosyal kuramlar ve yaşam konusunda bilgi
- (4) Karışık sosyal durumlarda sosyal sezgi ve duyarlılık
- (5) Diğer insanları idare etmek açısından gerekli sosyal teknikleri kullanma
- (6) Diğer kişilere karşı empati duyma
- (7) Sosyal uyum (Akt. Silvera ve ark., 2001:1).

Silberman (2000) sosyal zeka ile sosyal zekası iyi kimselerin niteliklerini sekiz boyutta ele almıştır.

- 1- Diğerlerini anlama
- 2- Düşünce ve duygularını net şekilde ifade etme
- 3- İhtiyaçlarını söyleme
- 4- İletişime geçtiği kişilere dönüt verme ve onlardan dönüt alma
- 5- Diğerlerini ikna etme, motive etme ve etkileme
- 6- Karışık durumlarda yaratıcı çözümler bulabilme
- 7- Kişisel olarak çalışmanın yerine işbirliğiyle çalışma, iyi bir takım elemanı olma

8- İlişkilerin çıkmaza girmesi halinde uygun tutumu sergileyebilme (Silberman, 2000).

Lazear' a (2000) göre sosyal zekanın özündeki kapasiteler,

- a) İnsanlar ile etkili ve sözlü iletişimler kurabilme,
- b) Kişilerin duygularını ve ruhsal durumlarını okuyabilme,
- c) Grup içerisinde işbirliği içerisinde çalışma
- d) Karşıdaki kimsenin bakış açısı ile dinleyebilme
- e) Empati kurma
- f) Sinerji yaratma ve kazanma (Bümen, 2004).

Orlic (1978) sosyal zekadaki önemli beş faktörü şu şekilde saptamıştır (Silberman, 2000).

- (1) Diğerlerinin ruh halleri ve içsel durumlarının anlaşılması
- (2) İnsanlarla iletişim kurmak ve ilgilenmek için genel yetenek
- (3) Toplumsal yaşamın kural ve normlarıyla alakalı bilgi sahibi olma
- (4) Karmaşık sosyal durumları sezme ve bunlara karşı duyarlı olma
- (5) Diğer kişileri ustaca idare etmede sosyal becerileri kullanma (Kosmitzkiand John, 1993: 13).

Albretch sosyal zekanın beş boyutu olduğunu ifade etmiştir.

- (1) Durumsal radar; sosyal bilinç de denebilen bu boyut içerisinde olunan durumu gözleme ve anlama kabiliyetiyle bir kimsenin takınmış olduğu tavra etki eden ve onu biçimlendiren nedenleri anlama kabiliyetidir.
- (2) Tavır; bireyin davranışları ile yolladığı mesaj veya bırakmış olduğu etki manasına gelmektedir. Kişiler bizim davranışlarımızı gözleyerek kendimizi ne şekilde değerlendirdiğimiz, yetkinliklerimiz ve kişiliğimize dair çıkarımlarda bulunmaktadır.
- (3) Gerçeklik; bireylerin bizim ne kadar ahlaklı ve dürüst davranışlar sergilediğimizi ve bunların bireysel değerlerle ne denli uyumlu olduğunu ifade etmektedir.
- (4) Netlik; düşünceleri net, etkili biçimde ifade etme kabiliyetidir. Anlamsal beceriler, farklı kelimelerle ifade edebilme, geri iletim, dinleme gibi yetilerden meydana gelmektedir.

Empati, insanlarla bağlantı kurabilme yeteneği olup bireylerin bizi saygılı biçimde karşılayabilme kapasiteleri ve işbirliğinde istekli olmayı ifade etmektedir. Bu kapsamda empati karşıdaki gibi düşünme biçiminde tanımlanabilmektedir. Dolayısıyla kendimiz ve diğer bir kişi arasında karşılıklı bir his yaratımı söz konusudur.

Sosyal zekada 8 önemli faktör bulunmaktadır (Buzan, 2002).

- (1) İnsanları Okumak: Bireylerin sözsüz ve sözlü iletişim sinyallerinden faydalanıp onları tanıyıp anlamaktır.
- (2) Dinleme: Yüksek bir sosyal zekası bulunan kimseler dinleme becerilerinde son derece etkindirler.

- (3) Sosyal: Her insan diğerleri ile kolay şekilde iletişim kurabilme, anlaşma ve popöler olma isteği taşımaktadır.
- (4) Başkalarını Etkileme
- (5) Sosyal Ortamda Etkin Olma (popölerlik)
- (6) Müzakere, Sosyal Problem Çözme
- (7) İnsanları etkileme, ikna
- (8) Ne zaman ne yapacağını bilmek

2.3.3. Sosyal Zekanın Ölçülmesi

Sosyal zeka araştırmalarındaki en mühim problem yapının ölçümü ve fonksiyonelleştirilmesiyle alakalıdır. Sosyal zekayı ölçmedeki bu güçlük onu tam biçimde tanımlayamama, akademik zekayla beraber değerlendirme ve hangi alt boyutları kapsadığı gibi hususlarda oluşan belirsizliklerden doğmuştur. Bunun yanında sosyal zeka ile alakalı herkesin anlaştığı bir ölçeğin yerine sosyal yeterlilik, empati, bireyler arası ilişkiler, sosyal beceri gibi sosyal zeka kapsamındaki farklı boyutlarda da ölçekler ortaya konmuştur.

Sosyal zeka üstüne gerçekteştirilen önceki testler deneysel bakımdan genel akademik zeka testlerinden ayrılmayan bir anlamsal içeriğe bağlı olmuşlardır. Guilford ve arkadaşları sosyal zekadaki otuz faktörü kapsayan bir zihin modeli yapısından faydalanıp sözlü olmayan sosyal zeka testi geliştirmişlerdir. Yakın bir zamanda sosyal zeka ölçümlerinde sosyal zekayı ölçümleyen pek çok ölçek kullanılmıştır.

Örnek vermek gerekirse Keating (1978) sosyal zekayı mantıklı ve ahlaki düşünme ve bireyler arası sezgi, muhakeme gibi olguların bileşimi olarak ele almıştır. Mantıklı ve ahlaki düşünemeyi değerlendirmek için bireylerin farklı ahlaksal

ikilemler ile toplumsal bakımdan doğru kararları verme kabiliyetlerinin ölçülmekte olduğu Problem Tanımlama Testi kullanılmıştır. Sosyal Sezgi Testi (Chapin, 1924) sosyal zekadaki algı boyutunun ölçülmesinde kullanılmıştır. Hogan Empati Ölçeği Ford ve Tisak (1983) tarafından öğretmen ve akranların sosyal zekalarını değerlendirmede kullanılmıştır. Marlowe (1986) sosyal zekanın çok boyutlu değerlendirmesini geliştirebilmek için alma (şifre çözme), gönderme (şifreleme), sosyal beceriler, empati, öz saygı ve öz fayda beceri ölçeklerini kullanmışlardır (Messamer ve diğ. 1991:695). Bilişsel becerilerin ölçümlendiği testlere nazaran sosyal zeka testlerinin ne denli farklı olabileceğine dair birçok araştırma gerçekleştirilmiştir. İlk testlerden bir tanesi olan George Washington Sosyal Zeka Testi (1931) sosyal durumlar için yargıda bulunma, yüz ve adları hatırlayabilme gibi yetileri ölçebilmeyi hedefleyen pek çok çoktan seçmeli problemden meydana gelmiştir (Frederiksen,1984:318).

Sosyal zeka ölçeği, temel etkileşim becerileri ve sonrasında bunları davranışsal açıdan değerlendirmeden meydana gelmektedir. İnsanlar herhangi bir şekilde etkileşime girmekte ve etkili olabilmek için bu etkileşimlerde usta olmak gerekmektedir. Bu nedenle bu sonuç doğrultusunda sosyal zeka, bağlamları anlayabilme, farklı bağlamlarda ne şekilde davranmak gerektiğini bilme anlamlarını taşımaktadır. Bir diğer ifadeyle sosyal zeka davranıştan kaynaklanmaktadır. Bu yüzden pek çok incelenebilir davranış sosyal zekanın bir göstergesi olarak kullanılabilir (Albretch, 2006)

2.3.4. Sosyal Zeka ve Akademik Zeka

Weschler (1958) sosyal zekanın bağımsız olan bir yapı olmadığından, sosyal durumlara genel zekanın uygulanması ve bunun sosyal ortamlarda kullanılması olduğundan bahsetse de (Somazo,1990) sosyal zekanın bağımsız bir yapı olduğunu göstermek için birçok çalışma yürütülmüştür. Ancak erken dönemdeki çalışmalar sonucunda tatmin edici neticelere ulaşılamamıştır. Bunda ise sosyal zekayla ilgili olan ölçeklerin ayırt edici niteliklerinin yetersiz gelmesi de etkilidir. Yakın dönemde gerçekleştirilen çalışmalarda akademik ve sosyal zekanın birbirinden bağımsız

olduğu ancak birbirini desteklediği ortaya konmuştur. Barnes Vesternberg (1989) sosyal zekadaki iki bileşen olan davranışsal ve bilişsel boyutlar üzerinde çalışmışlar ve bu iki bileşenin birbiriyle anlamlı düzeyde ilişkili olduğunu göstermişlerdir. Bunun yanında sosyal zekadaki bilişsel boyutun akademik zeka ile ilişkili bulunmadığı neticesine ulaşmışlardır (Lee, 1999).

Akademik zekaya nazaran sosyal zekanın farklı bir yapı olduğu gündelik hayatta da gözlenebilmektedir. Akademik açıdan başarılı olan kişiler insan ilişkilerinde problem çözme konusunda güçlük yaşayabilmektedirler. Bunun aksi durumlara da şahit olunabilmektedir (Lee, 1999).

Ford ve Tisak (1983), lise öğrencileriyle yapmış oldukları araştırmada sosyal zekanın ayrı olduğunu ispatlamışlardır. Bilişsel yetkinlik; derece ve puan ortalamasıyla matematiksel ve sözlü beceriler için geleneksel testlerle gösterilmiştir. Sosyal alan; kişisel değerlendirme, öğretmen ve akran değerlendirmesi ve de bir mülakattan alınan yetkinlik değerlendirilmesiyle kişilik testlerinin empati ölçekleriyle ölçülmüştür (Hogan,1969). Hem sosyal zeka hem akademik başarı faktörleri için net deliller bulunmuştur. Sosyal ve bilişsel değişkenlerin aralarındaki pozitif korelasyonlar sosyal beceri faktörünün zeka alanına girdiğini göstermiştir (Frederiksen,1984).

Marlowe ve Bedel (1982) sosyal zeka yapısının bağımsızlık durumuna dair yaptıkları çalışmada MMPI Sosyal İçedönüklük Ölçeğini (SI) sosyal zeka ölçeği olarak kullanmışlardır. SI' i seçmelerinin sebebi SI'nin sosyal becerilerin tanımlayıcısı olarak davranışsal rolle benzerlik göstermiş olduğunu bulunmasıdır. Bunun yanında SI'daki doğru yanlış formatı akademik yeteneğe gereksinimi minimuma indirmektedir. Akademik zeka ve sosyal zeka ilişkisini saptamak için Marlowe ve Babell, SI skorlarıyla 479 yetişkin danışanın sözlü ve soyut zeka skorlarının ilişkisini incelemişlerdir. Önemi bulunmayan bir korelasyon tespit etmişler ve sosyal zekanın yazma, okuma ve başka akademik becerilere dayalı değerlendirmelerle maskelenen farklı bir alan olduğunu öne sürmüşlerdir (Marlowe,1986).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1.Araştırmanın Modeli

Bu arştırmada “Birinci Dönem Boyunca Verilen Pozitif Psikoloji Dersinin Öğrencilerin Duygusal Zeka ve Sosyal Zekalarına Olan Etkisinin İncelenmesi” amaçlanmaktadır. Bu bağlamda araştırmanın değerlendirilmesi nicel çalışma yöntemlerine bağlı olarak yapılmıştır.

3.2.Evren Ve Örneklem

Araştırmaya katılan 249 üniversite öğrencisinin demografik bilgilerine ait frekans ve yüzdeler aşağıdaki gibidir.

Tablo 3.1. Örneklem Grubunun Demografik Özellikleri

		n	%
Cinsiyet	Kadın	181	72,7
	Erkek	68	27,3
Yaş	20 Yaş Altı	163	65,5
	20 Yaş ve Üzeri	86	34,5
Bölüm	Ameliyathane Hizmetleri	8	3,2
	Anestezi	7	2,8
	Çocuk Gelişimi	22	8,8
	Diş Protez	14	5,6
	Diyaliz	24	9,6
	Görsel İletişim ve Tasarımı	24	9,6
	İlk ve Acil Yardım	7	2,8
	Medya İletişim ve Sinema	18	7,2

Tablo 3.1. Devamı; Örneklem Grubunun Demografik Özellikleri

	n	%
	Patoloji Laboratuar Teknikleri	6 2,4
	Psikoloji	31 12,4
	Reklam Tasarımı ve İletişim	3 1,2
	Radyo Televizyon ve Sinema	7 2,8
	Siyaset Bilimleri	16 6,4
	Tıbbi Dokümanstasyon ve Sekreterlik	41 16,5
	Tıbbi Görüntüleme Teknikerliği	8 3,2
	Yeni Medya ve Gazetecilik	13 5,2
Fakülte	İletişim Fakültesi	65 26,1
	İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi	47 18,9
	Sağlık Bilimleri Fakültesi	22 8,8
	Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	115 46,2
Eğitim	Önlisans	115 46,2
	Lisans	134 53,8
Genel Mutluluk	Çok Mutsuz	2 0,8
	Mutsuz	9 3,6
	Orta Derecede Mutlu	137 55
	Oldukça Mutlu	87 34,9
	Çok Mutlu	14 5,6
	Toplam	249 100

Araştırmaya katılan öğrencilerin %72,7'i (n=181) kadın ve %27,3'i (n=68) erkektir. Kişilerin %65,5'i (n=163) 20 yaş altı ve %34,5'i (n=86) 20 yaş ve üzeridir. Öğrencilerin %3,2'i (n=8) ameliyathane hizmetleri, %2,8'i (n=7) anestezi, %8,8'i (n=22) çocuk gelişimi, %5,6'i (n=14) diş protez, %9,6'i (n=24) diyaliz, %9,6'i (n=24) görsel iletişim ve tasarımı, %2,8'i (n=7) ilk ve acil yardım, %7,2'i (n=18) medya

iletişim ve sinema, %2,4'i (n=6) patoloji laboratuvar teknikleri, %12,4'i (n=31) psikoloji, %1,2'i (n=3) reklam tasarımı ve iletişim, %2,8'i (n=7) radyo televizyon ve sinema, %6,4'i (n=16) siyaset bilimleri, %16,5'i (n=41) tıbbi dokümanstasyon ve sekreterlik, %3,2'i (n=8) tıbbi görüntüleme teknikerliği ve %5,2'i (n=13) yeni medya ve gazetecilik bölümlerinde okumaktadır. Öğrencilerin %26,1'i (n=65) iletişim fakültesi, %18,9'i (n=47) insan ve toplum bilimleri fakültesi, %8,8'i (n=22) sağlık bilimleri fakültesi ve %46,2'i (n=115) sağlık hizmetleri meslek yüksek okuluna bağlı bölümlerde okumaktadır. Öğrencilerin %46,2'i (n=115) önlisans ve %53,8'i (n=134) lisans öğrencisidir. Öğrencilerin %0,8'i (n=2) çok mutsuz, %3,6'i (n=9) mutsuz, %55'i (n=137) orta derecede mutlu, %34,9'i (n=87) oldukça mutlu ve %5,6'i (n=14) çok mutlu olduğunu ifade etmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

3.3.1. Bar-On Duygusal Zeka Testi

Çalışmada öğrencilerin duygusal zeka düzeylerini tespit etmek için Acar (2001) tarafından Türkiye uyarlanmış olan 88 maddelik Bar-On Duygusal Zeka Ölçeği kullanılmıştır. Orjinal hali 133 maddeden oluşmakta olup Acar tarafından 88 maddeye indirgenmiştir. Çalışmada kullanılan Duygusal Zeka ölçeği toplam 5 boyut ve bu boyutlar altındaki toplam 15 alt boyuttan meydana gelmektedir. Kişisel Farkındalık Boyutu Kullanılmış ve 30 Soru mevcuttur. 6'lı Likert Tipi bir Ölçektir. 5 Alt boyutu vardır. Bu çalışmada tek boyutlu olarak değerlendirilmiştir.

3.3.2. Tromso Sosyal Zeka Ölçeği

Tromso Sosyal Zeka Ölçeği (TSZÖ) (Tromso Social Intelligence Scale-TSIS) Silvera ve arkadaşları (2001) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçeye uyarlanması ise araştırmacı tarafından yapılmıştır. Sosyal zeka ölçeği, sosyal zeka düzeyini ortaya koymak üzere hazırlanmış 21 maddelik kendini tanımlama (self-report) türünde bir araçtır. TSZÖ sosyal zekayı üç ayrı alanda ölçmektedir. Ayrıca sosyal zeka düzeyini

toplam olarak ortaya koymaktadır. Sosyal bilgi süreci (social information processing), Sosyal beceriler (social skills), Sosyal farkındalık (social awareness). Ölçeğin 2, 4, 5, 8, 11, 12, 13, 15, 16, 20 ve 21. maddeleri tersten kodlanmaktadır.

3.3.3. Veri Toplama Araçlarının Güvenilirliği

Tablo 3.2. Güvenilirlik Analizi Sonuçları

	Önce	Sonra	N
	Cronbach's Alpha		
Kişisel Farkındalık (Duygusal Zeka)	,889	,932	30
Sosyal Zeka	,786	,747	21
Sosyal Bilgi Süreci	,754	,804	8
Sosyal Beceri	,756	,652	6
Sosyal Farkındalık	,667	,556	7

Araştırmada kullanılan ölçeklerin genel maddeleri $\alpha=0,600$ iç tutarlılık eşiğinin üstündedir. Sadece sosyal farkındalık alt boyutu için son test puanları söz konusu sınırın altında fakat oldukça yakındır.

3.4. Verilerin Analizi

Üsküdar Üniversitesinde Pozitif Psikoloji dersi alan öğrencilere derslerini almadan önce ve aldıktan sonra uygulanacak anket ve ölçeklerden elde edilecek veriler öncesi ve sonrası şeklinde değerlendirilmiştir. Sorular ve anketler bir kitapçık halinde öğrencilere sunulmuştur. Ders başlamadan ve ders bitiminde alınan veriler genel ortalama değerleri üzerinden karşılaştırma yapılacaktır. SPSS 21.0 versiyonunda girişleri yapılmıştır. Normal dağılıma sahip olan pozitif psikoloji dersi öncesi ve sonrasının analizinde eşleştirilmiştir. Bağımsız Gruplar T-Testi, İlişkili Gruplar T-Testi ve Varyans Analizi uygulanmıştır.

Tablo 3.3. Normal Dağılımın İncelenmesi

	Önce		Sonra	
	Kolmogorov- Smirnov Z	Asymp. Sig. (2- tailed)	Kolmogorov- Smirnov Z	Asymp. Sig. (2- tailed)
Kişisel Farkındalık (Duygusal Zeka)	,728	,664	,719	,680
Sosyal Zeka	,850	,466	1,320	,061
Sosyal Bilgi Süreci	1,055	,215	1,254	,086
Sosyal Beceri	1,167	,131	1,675	,007
Sosyal Farkındalık	1,377	,045	1,246	,090

Bu çalışmada normal dağılım incelenmiş, sosyal beceri değişkeni haricindeki tüm değişkenlerin normal dağılıma uygun olması ve sosyal beceri değişkeni için herhangi bir uç değer olmaması sebebiyle bu çalışmada parametrik analizler uygulanmıştır.

3.5. Araştırmanın Hipotezleri

1. Pozitif psikoloji dersi alan Üniversite öğrencilerinde Duygusal Zeka seviyelerinde anlamlı bir değişim olacaktır
2. Pozitif Psikoloji Dersi Alan Üniversite öğrencilerinin Sosyal Zeka seviyelerinde anlamlı bir farklılaşma olacaktır.
3. Pozitif Psikoloji Dersi alan öğrencilerin okudukları fakültelere göre Sosyal ve Duygusal Zeka puanlarında anlamlı bir farklılık olacaktır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Ön Test Sonuçları İçin Uygulanan Farklılık Testi Sonuçları

Tablo 4.1. Kişisel Farkındalık (Duygusal Zeka) Ön Test Sonuçlarının Cinsiyet Değişkeni Açısından İncelenmesi

		n	\bar{x}	ss	t	p
Kişisel Farkındalık (Duygusal Zeka)	Kadın	181	124,8	18,8	-,760	,448
	Erkek	68	126,0	25,2		

* $p < 0.05$, ** < 0.01 , *** < 0.001

Pozitif psikoloji dersinden önce uygulanan t-testi bulgularına göre; Kişisel farkındalık ön test sonuçları kadın ve erkekler için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır ($t: -,760$; $p: ,448 > 0,05$).

Tablo 4.2. Kişisel Farkındalık (Duygusal Zeka) Ön Test Sonuçlarının Yaş Değişkeni Açısından İncelenmesi

		n	\bar{x}	ss	t	p
Kişisel Farkındalık (Duygusal Zeka)	20 Yaş Altı	163	124,5	18,5	,675	,500
	20 Yaş ve Üzeri	86	126,4	24,4		

* $p < 0.05$, ** < 0.01 , *** < 0.001

Pozitif psikoloji dersinden önce uygulanan t-testi bulgularına göre; Kişisel farkındalık ön test sonuçları farklı yaşlardaki öğrenciler için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır ($t: ,675$; $p: ,500 > 0,05$).

Tablo 4.3. Kişisel Farkındalık (Duygusal Zeka) Ön Test Sonuçlarının Fakülte Değişkeni Açısından İncelenmesi

		n	\bar{x}	ss	F	p
Kişisel Farkındalık (Duygusal Zeka)	İletişim Fakültesi	65	128,9	18,5	1,782	,151
	İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi	47	125,3	15,8		
	Sağlık Bilimleri Fakültesi	22	129,1	24,5		
	Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	115	122,2	22,6		

* $p < 0.05$, ** < 0.01 , *** < 0.001

Pozitif psikoloji dersinden önce uygulanan varyans analizi bulgularına göre; Kişisel farkındalık ön test sonuçları farklı fakültelerdeki öğrenciler için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır (F:1,782; p:,.151>0,05).

Tablo 4.4. Kişisel Farkındalık (Duygusal Zeka) Ön Test Sonuçlarının Eğitim Değişkeni Açısından İncelenmesi

		n	\bar{x}	ss	t	p
Kişisel Farkındalık (Duygusal Zeka)	Önlisans	115	122,2	22,6	-1,302	,194
	Lisans	134	127,7	18,7		

* $p < 0.05$, ** < 0.01 , *** < 0.001

Pozitif psikoloji dersinden önce uygulanan t-testi bulgularına göre; Kişisel farkındalık ön test sonuçları ön lisans ve lisans öğrencileri için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır (t:-1,302; p:,.194>0,05).

Tablo 4.5. Sosyal Zeka ve Alt Boyutlarının Ön Test Sonuçlarının Cinsiyet Değişkeni Açısından İncelenmesi

		n	\bar{x}	ss	t	p
Sosyal Zeka	Kadın	181	73,2	8,9	1,785	,075
	Erkek	68	70,9	9,8		
Sosyal Bilgi Süreci	Kadın	181	30,1	4,9	1,139	,256
	Erkek	68	29,3	4,9		
Sosyal Beceri	Kadın	181	20,9	3,9	,568	,571
	Erkek	68	20,6	4,3		
Sosyal Farkındalık	Kadın	181	22,2	4,3	1,964	,051
	Erkek	68	21,0	4,2		

* $p < 0.05$, ** < 0.01 , *** < 0.001

Pozitif psikoloji dersinden önce uygulanan t-testi bulgularına göre; Sosyal zeka ön test sonuçları kadın ve erkekler için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır (t:1,785; p:0,075>0,05). Sosyal bilgi süreci ön test sonuçları kadın ve erkekler için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır (t:1,139; p:0,256>0,05). Sosyal beceri ön test sonuçları kadın ve erkekler için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır (t:0,568; p:0,571>0,05). Sosyal farkındalık ön test sonuçları kadın ve erkekler için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır (t:1,964; p:0,051>0,05).

Tablo 4.6. Sosyal Zeka ve Alt Boyutlarının Ön Test Sonuçlarının Yaş Değişkeni Açısından İncelenmesi

		n	\bar{x}	ss	t	p
Sosyal Zeka	20 Yaş Altı	163	72,1	8,5	-1,145	,253
	20 Yaş ve Üzeri	86	73,5	10,3		
Sosyal Bilgi Süreci	20 Yaş Altı	163	29,9	4,9	-,170	,866
	20 Yaş ve Üzeri	86	30,0	4,9		
Sosyal Beceri	20 Yaş Altı	163	20,5	3,8	-1,617	,107
	20 Yaş ve Üzeri	86	21,4	4,4		
Sosyal Farkındalık	20 Yaş Altı	163	21,7	4,2	-,736	,463
	20 Yaş ve Üzeri	86	22,1	4,5		

* $p < 0.05$, ** < 0.01 , *** < 0.001

Pozitif psikoloji dersinden önce uygulanan t-testi bulgularına göre; Sosyal zeka ön test sonuçları farklı yaşlardaki öğrenciler için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır (t:-1,145; p:.,253>0,05). Sosyal bilgi süreci ön test sonuçları farklı yaşlardaki öğrenciler için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır (t:-,170; p:.,866>0,05). Sosyal beceri ön test sonuçları farklı yaşlardaki öğrenciler için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır (t:-1,617; p:.,107>0,05). Sosyal farkındalık ön test sonuçları farklı yaşlardaki öğrenciler için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır (t:-,736; p:.,463>0,05).

Tablo 4.7. Sosyal Zeka ve Alt Boyutlarının Ön Test Sonuçlarının Fakülte Değişkeni Açısından İncelenmesi

		n	\bar{x}	ss	F	p
Sosyal Zeka	İletişim Fakültesi	65	73,2	9,6	,693	,557
	İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi	47	73,8	8,9		
	Sağlık Bilimleri Fakültesi	22	72,5	9,9		
	Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	115	71,7	8,9		
Sosyal Bilgi Süreci	İletişim Fakültesi	65	30,2	4,7	,749	,524
	İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi	47	30,4	4,7		
	Sağlık Bilimleri Fakültesi	22	30,5	5,2		
	Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	115	29,4	5,1		
Sosyal Beceri	İletişim Fakültesi	65	21,0	3,9	,162	,922
	İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi	47	21,0	4,1		
	Sağlık Bilimleri Fakültesi	22	20,7	3,6		
	Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	115	20,6	4,2		
Sosyal Farkındalık	İletişim Fakültesi	65	22,0	4,5	,423	,737
	İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi	47	22,3	3,8		
	Sağlık Bilimleri Fakültesi	22	21,2	4,8		
	Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	115	21,7	4,3		

* $p < 0.05$, ** < 0.01 , *** < 0.001

Pozitif psikoloji dersinden önce uygulanan varyans analizi bulgularına göre; Sosyal zeka ön test sonuçları farklı fakültelerdeki öğrenciler için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır (F:;693; p:;557>0,05). Sosyal bilgi süreci ön test sonuçları farklı fakültelerdeki öğrenciler için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır (F:;749; p:;524>0,05). Sosyal beceri ön test sonuçları farklı fakültelerdeki öğrenciler için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır (F:;162; p:;922>0,05). Sosyal farkındalık ön test sonuçları farklı fakültelerdeki öğrenciler için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır (F:;423; p:;737>0,05).

Tablo 4.8. Sosyal Zeka ve Alt Boyutlarının Ön Test Sonuçlarının Eğitim Değişkeni Açısından İncelenmesi

		n	\bar{x}	ss	t	p
Sosyal Zeka	Önlisans	115	71,7	8,9	-1,331	,184
	Lisans	134	73,3	9,4		
Sosyal Bilgi Süreci	Önlisans	115	29,4	5,1	-1,462	,145
	Lisans	134	30,3	4,7		
Sosyal Beceri	Önlisans	115	20,6	4,2	-,614	,540
	Lisans	134	20,9	3,9		
Sosyal Farkındalık	Önlisans	115	21,7	4,3	-,592	,554
	Lisans	134	22,0	4,3		

* $p < 0.05$, ** < 0.01 , *** < 0.001

Pozitif psikoloji dersinden önce uygulanan t-testi bulgularına göre, sosyal zeka ön test sonuçları ön lisans ve lisans öğrencileri için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır (t:-1,331; p:;184>0,05). Sosyal bilgi süreci ön test sonuçları ön lisans ve lisans öğrencileri için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır (t:-1,462; p:;145>0,05). Sosyal beceri ön test sonuçları ön lisans ve lisans öğrencileri için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır (t:-,614; p:;540>0,05). Sosyal farkındalık ön test sonuçları ön lisans ve lisans öğrencileri için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır (t:-,592; p:;554>0,05).

4.2. Son Test Sonuçları İçin Uygulanan Farklılık Testi Sonuçları

Tablo 4.9. Kişisel Farkındalık (Duygusal Zeka) Son Test Sonuçlarının Cinsiyet Değişkeni Açısından İncelenmesi

		n	\bar{x}	ss	t	p
Kişisel Farkındalık (Duygusal Zeka)	Kadın	181	121,8	16,5	-3,108	,002**
	Erkek	68	129,6	20,9		

* $p < 0.05$, ** < 0.01 , *** < 0.001

Pozitif psikoloji dersinden sonra uygulanan t-testi bulgularına göre, kişisel farkındalık son test sonuçları kadın ve erkekler için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmaktadır (t:-3,108; p:,002<0,05).

Tablo 4.10. Kişisel Farkındalık (Duygusal Zeka) Son Test Sonuçlarının Yaş Değişkeni Açısından İncelenmesi

		n	\bar{x}	ss	t	p
Kişisel Farkındalık (Duygusal Zeka)	20 Yaş Altı	163	122,3	17,0	-1,993	,047*
	20 Yaş ve Üzeri	86	127,1	19,8		

* $p < 0.05$, ** < 0.01 , *** < 0.001

Pozitif psikoloji dersinden sonra uygulanan t-testi bulgularına göre; kişisel farkındalık son test sonuçları farklı yaşlardaki öğrenciler için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmaktadır (t:-1,993; p:,047<0,05).

Tablo 4.11. Kişisel Farkındalık (Duygusal Zeka) Son Test Sonuçlarının Fakülte Değişkeni Açısından İncelenmesi

		n	\bar{x}	ss	F	p
Kişisel Farkındalık (Duygusal Zeka)	İletişim Fakültesi	65	126,6	18,5	1,761	,155
	İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi	47	124,5	15,1		
	Sağlık Bilimleri Fakültesi	22	128,6	18,0		
	Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	115	121,3	18,8		

* $p < 0.05$, ** < 0.01 , *** < 0.001

Pozitif psikoloji dersinden sonra uygulanan varyans analizi bulgularına göre; kişisel farkındalık son test sonuçları farklı fakültelerdeki öğrenciler için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır (F:1,761; p:.,155>0,05).

Tablo 4.12. Kişisel Farkındalık (Duygusal Zeka) Son Test Sonuçlarının Eğitim Değişkeni Açısından İncelenmesi

		n	\bar{x}	ss	t	p
Kişisel Farkındalık (Duygusal Zeka)	Önlisans	115	121,3	18,8	-2,111	,036*
	Lisans	134	126,2	17,2		

* $p < 0.05$, ** < 0.01 , *** < 0.001

Pozitif psikoloji dersinden sonra uygulanan t-testi bulgularına göre, kişisel farkındalık son test sonuçları ön lisans ve lisans öğrencileri için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmaktadır (t:-2,111; p:.,036<0,05).

Tablo 4.13. Sosyal Zeka ve Alt Boyutlarının Son Test Sonuçlarının Cinsiyet Değişkeni Açısından İncelenmesi

		n	\bar{x}	ss	t	p
Sosyal Zeka	Kadın	181	77,0	8,6	-,397	,691
	Erkek	68	77,7	10,6		
Sosyal Bilgi Süreci	Kadın	181	29,1	4,3	-,679	,498
	Erkek	68	30,0	4,7		
Sosyal Beceri	Kadın	181	21,6	4,2	-2,096	,037*
	Erkek	68	22,4	4,7		
Sosyal Farkındalık	Kadın	181	26,3	4,0	-,534	,594
	Erkek	68	25,4	4,6		

* $p < 0.05$, ** < 0.01 , *** < 0.001

Pozitif psikoloji dersinden sonra uygulanan t-testi bulgularına göre, sosyal zeka son test sonuçları kadın ve erkekler için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır (t:-,397; p:.,691>0,05). Sosyal bilgi süreci son test sonuçları kadın ve erkekler için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır (t:-,679;

p:498>0,05). Sosyal beceri son test sonuçları kadın ve erkekler için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmaktadır (t:-2,096; p:0,037<0,05). Sosyal farkındalık son test sonuçları kadın ve erkekler için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır (t:-,534; p:594>0,05).

Tablo 4.14. Sosyal Zeka ve Alt Boyutlarının Son Test Sonuçlarının Yaş Değişkeni Açısından İncelenmesi

		n	\bar{x}	ss	t	p
Sosyal Zeka	20 Yaş Altı	163	76,8	8,9	-1,297	,196
	20 Yaş ve Üzeri	86	78,0	9,6		
Sosyal Bilgi Süreci	20 Yaş Altı	163	29,2	4,1	-1,227	,221
	20 Yaş ve Üzeri	86	29,6	5,1		
Sosyal Beceri	20 Yaş Altı	163	21,6	4,2	1,475	,142
	20 Yaş ve Üzeri	86	22,3	4,4		
Sosyal Farkındalık	20 Yaş Altı	163	26,0	4,1	-1,009	,314
	20 Yaş ve Üzeri	86	26,1	4,3		

* $p < 0.05$, ** < 0.01 , *** < 0.001

Pozitif psikoloji dersinden sonra uygulanan t-testi bulgularına göre, sosyal zeka son test sonuçları farklı yaşlardaki öğrenciler için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır (t:-1,297; p:196>0,05). Sosyal bilgi süreci son test sonuçları farklı yaşlardaki öğrenciler için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır (t:-1,227; p:221>0,05). Sosyal beceri son test sonuçları farklı yaşlardaki öğrenciler için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır (t:1,475; p:142>0,05). Sosyal farkındalık son test sonuçları farklı yaşlardaki öğrenciler için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır (t:-1,009; p:314>0,05).

Tablo 4.15. Sosyal Zeka ve Alt Boyutlarının Son Test Sonuçlarının Fakülte Değişkeni Açısından İncelenmesi

		n	\bar{x}	ss	F	p
Sosyal Zeka	İletişim Fakültesi	65	77,8	8,7	,493	,687
	İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi	47	78,2	7,9		
	Sağlık Bilimleri Fakültesi	22	75,8	9,2		
	Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	115	76,8	9,9		
Sosyal Bilgi Süreci	İletişim Fakültesi	65	29,7	4,0	,277	,842
	İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi	47	29,6	4,4		
	Sağlık Bilimleri Fakültesi	22	29,1	3,9		
	Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	115	29,1	4,8		
Sosyal Beceri	İletişim Fakültesi	65	22,0	4,2	,366	,778
	İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi	47	21,4	4,4		
	Sağlık Bilimleri Fakültesi	22	21,3	4,6		
	Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	115	22,0	4,3		
Sosyal Farkındalık	İletişim Fakültesi	65	26,1	4,5	1,674	,173
	İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi	47	27,2	3,5		
	Sağlık Bilimleri Fakültesi	22	25,4	4,6		
	Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	115	25,7	4,1		

* $p < 0.05$, ** < 0.01 , *** < 0.001

Pozitif psikoloji dersinden sonra uygulanan varyans analizi bulgularına göre, sosyal zeka son test sonuçları farklı fakültelerdeki öğrenciler için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır (F: ,493; p: ,687>0,05). Sosyal bilgi süreci son test sonuçları farklı fakültelerdeki öğrenciler için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır (F: ,277; p: ,842>0,05). Sosyal beceri son test sonuçları farklı fakültelerdeki öğrenciler için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır (F: ,366; p: ,778>0,05). Sosyal farkındalık son test sonuçları farklı fakültelerdeki öğrenciler için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır (F: 1,674; p: ,173>0,05).

Tablo 4.16. Sosyal Zeka ve Alt Boyutlarının Son Test Sonuçlarının Eğitim Değişkeni Açısından İncelenmesi

		n	\bar{x}	ss	t	p
Sosyal Zeka	Önlisans	115	76,8	9,9	-,687	,493
	Lisans	134	77,6	8,5		
Sosyal Bilgi Süreci	Önlisans	115	29,1	4,8	-1,335	,183
	Lisans	134	29,6	4,1		
Sosyal Beceri	Önlisans	115	22,0	4,3	-,103	,918
	Lisans	134	21,7	4,3		
Sosyal Farkındalık	Önlisans	115	25,7	4,1	-,642	,521
	Lisans	134	26,4	4,2		

* $p < 0.05$, ** < 0.01 , *** < 0.001

Pozitif psikoloji dersinden sonra uygulanan t-testi bulgularına göre, sosyal zeka son test sonuçları ön lisans ve lisans öğrencileri için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır ($t: -,687$; $p: ,493 > 0,05$). Sosyal bilgi süreci son test sonuçları ön lisans ve lisans öğrencileri için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır ($t: -1,335$; $p: ,183 > 0,05$). Sosyal beceri son test sonuçları ön lisans ve lisans öğrencileri için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır ($t: -,103$; $p: ,918 > 0,05$). Sosyal farkındalık son test sonuçları ön lisans ve lisans öğrencileri için istatistiksel düzeyde anlamlı olarak farklılaşmamaktadır ($t: -,642$; $p: ,521 > 0,05$).

4.3. Ön ve Son Test Bulgularının Değerlendirilmesi

Tablo 4.17. Öğrenciler Genelinde Ön Test ve Son Test Sonuçlarının İncelenmesi

	Önce		Sonra		t	p
	Ortalama	SS	Ortalama	SS		
Kişisel Farkındalık (Duygusal Zeka)	125,1	20,7	123,9	18,1	-,905	,366
Sosyal Zeka	72,5	9,2	77,2	9,2	7,636	,000***
Sosyal Bilgi Süreci	29,9	4,9	29,4	4,4	-1,738	,084
Sosyal Beceri	20,8	4,0	21,8	4,3	3,810	,000***
Sosyal Farkındalık	21,8	4,3	26,0	4,2	13,962	,000***

* $p < 0.05$, ** < 0.01 , *** < 0.001

Tüm katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde uygulanan kişisel farkındalık ölçeğinden alınan ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan kişisel farkındalık puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Tüm katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde uygulanan sosyal zeka ölçeğinden alınan ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal zeka puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$).

Tüm katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde uygulanan sosyal bilgi süreci alt ölçeğinden alınan ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal bilgi süreci puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Tüm katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde uygulanan sosyal beceri alt ölçeğinden ölçeğinden alınan ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$).

Tüm katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde uygulanan sosyal farkındalık alt ölçeğinden ölçeğinden alınan ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal farkındalık puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$).

Tablo 4.18. Değişkenlere Göre Kişisel Farkındalık (Duygusal Zeka) Ön Test ve Son Test Sonuçlarının İncelenmesi

		Kişisel Farkındalık (Duygusal Zeka)					
		Önce		Sonra		t	P
		Ortalama	SS	Ortalama	SS		
Cinsiyet	Kadın	121,8	16,5	124,8	18,8	-2,228	0,027*
	Erkek	129,6	20,9	126,0	25,2	1,143	0,257
Yaş	20 Yaş Altı	122,3	17,0	124,5	18,5	-1,610	0,109
	20 Yaş ve Üzeri	127,1	19,8	126,4	24,4	0,245	0,807
Fakülte	İletişim Fakültesi	126,6	18,5	128,9	18,5	-1,151	0,254
	İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi	124,5	15,1	125,3	15,8	-0,260	0,796
	Sağlık Bilimleri Fakültesi	128,6	18,0	129,1	24,5	-0,096	0,925
	Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	121,3	18,8	122,2	22,6	-0,404	0,687
Eğitim	Önlisans	121,3	18,8	122,2	22,6	-0,404	0,687
	Lisans	126,2	17,2	127,7	18,7	-0,892	0,374

* $p < 0.05$, ** < 0.01 , *** < 0.001

Kadın katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde uygulanan kişisel farkındalık ölçeğinden alınan ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan kişisel farkındalık puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($t: -2,228$; $p: 0,027 < 0,05$).

Erkek katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde uygulanan kişisel farkındalık ölçeğinden alınan ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan kişisel farkındalık puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bir bulunmamaktadır ($t: 1,143$; $p: 0,257 > 0,05$).

20 yaş altı katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde uygulanan kişisel farkındalık ölçeğinden alınan ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan kişisel farkındalık puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($t: -1,610$; $p: 0,109 > 0,05$).

20 yaş ve üzeri katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde uygulanan kişisel farkındalık ölçeğinden alınan ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan

kişisel farkındalık puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (t:.,245; p:.,807>0,05).

İletişim fakültesi öğrencisi olan katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde uygulanan kişisel farkındalık ölçeğinden alınan ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan kişisel farkındalık puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (t:-1,151; p:.,254>0,05).

İnsan ve toplum bilimleri fakültesi öğrencisi olan katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde uygulanan kişisel farkındalık ölçeğinden alınan ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan kişisel farkındalık puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (t:-.,260; p:.,796>0,05).

Sağlık bilimleri fakültesi öğrencisi olan katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde uygulanan kişisel farkındalık ölçeğinden alınan ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan kişisel farkındalık puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (t:-.,096; p:.,925>0,05).

Sağlık hizmetleri meslek yüksek okulu öğrencisi olan katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde uygulanan kişisel farkındalık ölçeğinden alınan ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan kişisel farkındalık puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (t:-.,404; p:.,687>0,05).

Önlisans öğrencisi olan katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde uygulanan kişisel farkındalık ölçeğinden alınan ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan kişisel farkındalık puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (t:-.,404; p:.,687>0,05).

Lisans öğrencisi olan katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde uygulanan kişisel farkındalık ölçeğinden alınan ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan kişisel farkındalık puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (t:-.,892; p:.,374>0,05).

Tablo 4.19. Değişkenlere Göre Sosyal Zeka Ön Test ve Son Test Sonuçlarının İncelenmesi

		Sosyal Zeka				t	p
		Önce		Sonra			
		Ortalama	SS	Ortalama	SS		
Cinsiyet	Kadın	73,2	8,9	77,0	8,6	5,553	0,000***
	Erkek	70,9	9,8	77,7	10,6	5,532	0,000***
Yaş	20 Yaş Altı	72,1	8,5	76,8	8,9	6,471	0,000***
	20 Yaş ve Üzeri	73,5	10,3	78,0	9,6	4,110	0,000***
Fakülte	İletişim Fakültesi	73,2	9,6	77,8	8,7	4,039	0,000***
	İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi	73,8	8,9	78,2	7,9	2,763	0,008**
	Sağlık Bilimleri Fakültesi	72,5	9,9	75,8	9,2	1,936	0,066
	Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	71,7	8,9	76,8	9,9	5,594	0,000***
Eğitim	Önlisans	71,7	8,9	76,8	9,9	5,594	0,000***
	Lisans	73,3	9,4	77,6	8,5	5,206	0,000***

* $p < 0.05$, ** < 0.01 , *** < 0.001

Kadın katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde uygulanan sosyal zeka ölçeğinden alınan ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal zeka puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (t:5,553; p:,000<0,05).

Erkek katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde uygulanan sosyal zeka ölçeğinden alınan ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal zeka puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (t:5,532; p:,000<0,05).

20 yaş altı katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde uygulanan sosyal zeka ölçeğinden alınan ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal zeka puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (t:6,471; p:,000<0,05).

20 yaş ve üzeri katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde uygulanan sosyal zeka ölçeğinden alınan ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal

zeka puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (t:4,110; p:,000<0,05).

İletişim fakültesi öğrencisi olan katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde uygulanan sosyal zeka ölçeğinden alınan ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal zeka puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (t:4,039; p:,000<0,05).

İnsan ve toplum bilimleri fakültesi öğrencisi olan katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde uygulanan sosyal zeka ölçeğinden alınan ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal zeka puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (t:2,763; p:,008<0,05).

Sağlık bilimleri fakültesi öğrencisi olan katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde uygulanan sosyal zeka ölçeğinden alınan ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal zeka puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (t:1,936; p:,066>0,05).

Sağlık hizmetleri meslek yüksek okulu öğrencisi olan katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde uygulanan sosyal zeka ölçeğinden alınan ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal zeka puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (t:5,594; p:,000<0,05).

Önlisans öğrencisi olan katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde uygulanan sosyal zeka ölçeğinden alınan ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal zeka puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (t:5,594; p:,000<0,05).

Lisans öğrencisi olan katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde uygulanan sosyal zeka ölçeğinden alınan ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal zeka puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (t:5,206; p:,000<0,05).

Tablo 4.20. Değişkenlere Göre Sosyal Bilgi Süreci Ön Test ve Son Test Sonuçlarının İncelenmesi

		Sosyal Bilgi Süreci				t	p
		Önce		Sonra			
		Ortalama	SS	Ortalama	SS		
Cinsiyet	Kadın	29,1	4,3	30,1	4,9	-2,723	0,007**
	Erkek	30,0	4,7	29,3	4,9	0,980	0,330
Yaş	20 Yaş Altı	29,2	4,1	29,9	4,9	-1,781	0,077
	20 Yaş ve Üzeri	29,6	5,1	30,0	4,9	-0,594	0,554
Fakülte	İletişim Fakültesi	29,7	4,0	30,2	4,7	-0,846	0,401
	İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi	29,6	4,4	30,4	4,7	-0,968	0,338
	Sağlık Bilimleri Fakültesi	29,1	3,9	30,5	5,2	-1,327	0,199
	Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	29,1	4,8	29,4	5,1	-0,668	0,505
Eğitim	Önlisans	29,1	4,8	29,4	5,1	-0,668	0,505
	Lisans	29,6	4,1	30,3	4,7	-1,703	0,091

* $p < 0.05$, ** < 0.01 , *** < 0.001

Kadın katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde alınan sosyal bilgi edinme süreci ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal bilgi edinme süreci puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($t: -2,723$; $p: 0,007 < 0,05$).

Erkek katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde alınan sosyal bilgi edinme süreci ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal bilgi edinme süreci puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($t: 0,980$; $p: 0,330 > 0,05$).

20 yaş altı katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde alınan sosyal bilgi edinme süreci ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal bilgi edinme süreci puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($t: -1,781$; $p: 0,077 > 0,05$).

20 yaş ve üzeri katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde alınan sosyal bilgi edinme süreci ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal bilgi

edinme süreci puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (t:-,594; p:,.554>0,05).

İletişim fakültesi öğrencisi olan katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde alınan sosyal bilgi edinme süreci ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal bilgi edinme süreci puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (t:-,846; p:,.401>0,05).

İnsan ve toplum bilimleri fakültesi öğrencisi olan katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde alınan sosyal bilgi edinme süreci ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal bilgi edinme süreci puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (t:-,968; p:,.338>0,05).

Sağlık bilimleri fakültesi öğrencisi olan katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde alınan sosyal bilgi edinme süreci ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal bilgi edinme süreci puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (t:-1,327; p:,.199>0,05).

Sağlık hizmetleri meslek yüksek okulu öğrencisi olan katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde alınan sosyal bilgi edinme süreci ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal bilgi edinme süreci puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (t:-,668; p:,.505>0,05).

Önlisans öğrencisi olan katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde alınan sosyal bilgi edinme süreci ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal bilgi edinme süreci puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (t:-,668; p:,.505>0,05).

Lisans öğrencisi olan katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde alınan sosyal bilgi edinme süreci ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal bilgi edinme süreci puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (t:-1,703; p:,.091>0,05).

Tablo 4.21. Değişkenlere Göre Sosyal Beceri Ön Test ve Son Test Sonuçlarının İncelenmesi

		Sosyal Beceri				t	p
		Önce		Sonra			
		Ortalama	SS	Ortalama	SS		
Cinsiyet	Kadın	20,9	3,9	21,6	4,2	2,414	0,017**
	Erkek	20,6	4,3	22,4	4,7	3,250	0,002**
Yaş	20 Yaş Altı	20,5	3,8	21,6	4,2	3,235	0,001**
	20 Yaş ve Üzeri	21,4	4,4	22,3	4,4	2,030	0,045*
Fakülte	İletişim Fakültesi	21,0	3,9	22,0	4,2	2,108	0,039*
	İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi	21,0	4,1	21,4	4,4	0,557	0,580
	Sağlık Bilimleri Fakültesi	20,7	3,6	21,3	4,6	0,755	0,459
	Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	20,6	4,2	22,0	4,3	3,436	0,001**
Eğitim	Önlisans	20,6	4,2	22,0	4,3	3,436	0,001***
	Lisans	20,9	3,9	21,7	4,3	1,986	0,049*

* $p < 0,05$, ** $< 0,01$, *** $< 0,001$

Kadın katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde alınan sosyal beceri ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (t:2,414; p:0,017<0,05).

Erkek katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde alınan sosyal beceri ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (t:3,250; p:0,002<0,05).

20 yaş altı katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde alınan sosyal beceri ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (t:3,235; p:0,001<0,05).

20 yaş ve üzeri katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde alınan sosyal beceri ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal beceri puan

ortalamları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (t:2,030; p:.,045<0,05).

İletişim fakültesi öğrencisi olan katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde alınan sosyal beceri ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (t:2,108; p:.,039<0,05).

İnsan ve toplum bilimleri fakültesi öğrencisi olan katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde alınan sosyal beceri ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (t:.,557; p:.,580>0,05).

Sağlık bilimleri fakültesi öğrencisi olan katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde alınan sosyal beceri ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (t:.,755; p:.,459>0,05).

Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencisi olan katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde alınan sosyal beceri ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (t:3,436; p:.,001<0,05).

Önlisans öğrencisi olan katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde alınan sosyal beceri ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (t:3,436; p:.,001<0,05).

Lisans öğrencisi olan katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde alınan sosyal beceri ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (t:1,986; p:.,049<0,05).

Tablo 4.22. Değişkenlere Göre Sosyal Farkındalık Ön Test ve Son Test Sonuçlarının İncelenmesi

		Sosyal Farkındalık				t	p
		Önce		Sonra			
		Ortalama	SS	Ortalama	SS		
Cinsiyet	Kadın	22,2	4,3	26,3	4,0	11,817	0,000***
	Erkek	21,0	4,2	25,4	4,6	7,396	0,000***
Yaş	20 Yaş Altı	21,7	4,2	26,0	4,1	12,189	0,000***
	20 Yaş ve Üzeri	22,1	4,5	26,1	4,3	7,133	0,000***
Fakülte	İletişim Fakültesi	22,0	4,5	26,1	4,5	7,437	0,000***
	İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi	22,3	3,8	27,2	3,5	6,772	0,000***
	Sağlık Bilimleri Fakültesi	21,2	4,8	25,4	4,6	4,090	0,001**
	Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	21,7	4,3	25,7	4,1	8,796	0,000***
Eğitim	Önlisans	21,7	4,3	25,7	4,1	8,796	0,000***
	Lisans	22,0	4,3	26,4	4,2	10,899	0,000***

* $p < 0.05$, ** < 0.01 , *** < 0.001

Kadın katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde alınan sosyal farkındalık ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal farkındalık puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (t:11,817; p:,000<0,05).

Erkek katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde alınan sosyal farkındalık ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal farkındalık puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (t:7,396; p:,000<0,05).

20 yaş altı katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde alınan sosyal farkındalık ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal farkındalık puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (t:12,189; p:,000<0,05).

20 yaş ve üzeri katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde alınan sosyal farkındalık ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal farkındalık

puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (t:7,133; p:,000<0,05).

İletişim fakültesi öğrencisi olan katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde alınan sosyal farkındalık ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal farkındalık puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (t:7,437; p:,000<0,05).

İnsan ve toplum bilimleri fakültesi öğrencisi olan katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde alınan sosyal farkındalık ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal farkındalık puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (t:6,772; p:,000<0,05).

Sağlık bilimleri fakültesi öğrencisi olan katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde alınan sosyal farkındalık ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal farkındalık puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (t:4,090; p:,001<0,05).

Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencisi olan katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde alınan sosyal farkındalık ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal farkındalık puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (t:8,796; p:,000<0,05).

Önlisans öğrencisi olan katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde alınan sosyal farkındalık ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal farkındalık puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (t:8,796; p:,000<0,05).

Lisans öğrencisi olan katılımcılar için pozitif psikoloji eğitimi öncesinde alınan sosyal farkındalık ve eğitim sonrasında yapılan uygulamada alınan sosyal farkındalık puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (t:10,899; p:,000<0,05).

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA VE SONUÇ

5.1. Tartışma

Araştırma sonucunda pozitif psikoloji dersi öncesi kişisel farkındalık düzeyinin cinsiyete göre farklılık göstermediği belirlenmiştir. Delikoyun (2017) tarafından üniversite öğrencilerinde duygusal zeka ve benlik saygısı arasındaki ilişkiyi ölçmek amacıyla yapılan çalışmada da benzer şekilde kadın ve erkek öğrencilerin kişisel farkındalıkları arasında anlamlı bir farkın olmadığı belirlenmiştir. Bu çalışmalarını destekler nitelikte olarak Çırpan (2016) tarafından Üniversite Öğrencilerinin duygusal zeka düzeyleri ve öz anlayış düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi üzerine yapılan çalışmada öz farkındalığın cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmüştür. Çalışmamız sonucunda pozitif psikoloji dersinin kadın öğrencilerin kişisel farkındalık düzeylerinin yükselmesine fayda sağladığı belirlenmiştir. Bu bilgiler ışığında bir dönem boyunca verilen dersin anlamlı düzeyde etkili olduğu kadınlar için söylenbilir.

Bu çalışmada pozitif psikoloji dersinden önce ve sonra elde edilen kişisel farkındalık düzeyine ilişkin puanların yaşa göre farklılık göstermediği görülmüştür. Bu bulgulardan farklı olarak Usta (2017) tarafından üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ve duygusal zeka arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılan araştırmada ise farklı yaşlardaki öğrencilerin kişisel farkındalık düzeyleri arasında farklılık bulunduğu saptanmıştır.

Bu çalışmada pozitif psikoloji dersinden önce ve sonra elde edilen kişisel farkındalık düzeyine ilişkin puanların okunan fakülteye göre farklılık göstermediği görülmüştür. Bu çalışma bulgularından farklı olarak Yıldırım (2015) tarafından yapılan araştırmada sosyal bilimlerde öğrenim gören öğrencilerin kişisel farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Tekin (2014) üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi olma duygusal zeka ve sosyal iyi olma düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi üzerine yapılan çalışmada iletişim bilimleri öğrencilerinin duygusal zeka

düzeylerinin diğerk fakültelerde okuyan öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu görülmüştür.

Bu çalışmada pozitif psikoloji dersinden önce elde edilen sosyal zeka düzeyine ilişkin puanların cinsiyete göre farklılık göstermediği görülmüştür. Bu çalışmayı destekler nitelikte olarak Doğan (2006) tarafından üniversite öğrencilerinin sosyal zeka düzeylerinin depresyon ve bazı değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi amacıyla yapılan araştırmada sosyal zekanın kadın ve erkekler arasında farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Çalışmamız sonucunda verilen eğitimin kadınlarda ve erkeklerde sosyal zeka düzeyi üzerinde olumlu yönde etkili olduğu tespit edilmiştir. Bununla ilişkili olarak analizler sonucunda pozitif psikoloji dersinden önce elde edilen sosyal bilgi süreci düzeyine ilişkin puanların cinsiyete göre farklılık göstermediği görülmüştür. Bu çalışmayı destekler nitelikte olarak Doğan (2006) tarafından yapılan araştırmada sosyal süreçte bilgi edinme becerisinin kadın ve erkekler arasında farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Çalışmamız sonucunda verilen eğitimin kadınlarda sosyal bilgi süreci düzeyi üzerinde olumlu yönde etkili olduğu belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda pozitif psikoloji dersinden önce elde edilen sosyal beceri düzeyine ilişkin puanların cinsiyete göre farklılık göstermediği görülmüştür. Bu çalışmayı destekler nitelikte olarak Doğan (2006) tarafından yapılan araştırmada sosyal becerinin kadın ve erkekler arasında farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Çalışmamız sonucunda verilen eğitimin kadınlarda ve erkeklerde sosyal beceri düzeyi üzerinde olumlu yönde etkili olduğu tespit edilmiştir. Buna ek olarak pozitif psikoloji dersinden önce elde edilen sosyal farkındalık düzeyine ilişkin puanların cinsiyete göre farklılık göstermediği görülmüştür. Bu çalışmayı destekler nitelikte olarak Doğan (2006) tarafından yapılan araştırmada sosyal farkındalığın kadın ve erkekler arasında farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Çalışmamız sonucunda verilen eğitimin kadınlarda ve erkeklerde sosyal farkındalık düzeyine üzerinde olumlu yönde etkili olduğu tespit edilmiştir.

Bu çalışmada farklı yaşlardaki öğrencilerin pozitif psikoloji dersi öncesinde sosyal zeka, sosyal bilgi süreci, sosyal beceri ve sosyal farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı belirlenmiştir. Ülker (2016) tarafından meslek yüksekokulu öğrencilerinin sosyal zeka ve iletişim becerilerinin farklı değişkenler

açısından incelenmesi için düzenlenen araştırmada sosyal zeka, sosyal bilgi süreci, sosyal beceri ve sosyal farkındalık ile yaş arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır. Çalışmamızda verilen pozitif psikoloji eğitimi sonrasında tüm yaş gruplarında sosyal zeka düzeyi üzerinde olumlu yönde etkili olduğu belirlenmiştir.

Bu çalışmada farklı fakültelerde okuyan öğrencilerin pozitif psikoloji dersi öncesinde sosyal zeka, sosyal bilgi süreci, sosyal beceri ve sosyal farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı belirlenmiştir. Bu çalışmayı destekler nitelikte olarak Ülker (2016) tarafından düzenlenen araştırmada da sosyal zeka, sosyal bilgi süreci, sosyal beceri ve sosyal farkındalık düzeyinin okunan fakülteye ve bölüme göre farklılaşmadığı saptanmıştır. Çalışmamızda verilen pozitif psikoloji eğitimi sonrasında iletişim fakültesinde, insan ve toplum bilimleri fakültesinde, sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunda okuyan öğrencilerin sosyal zeka düzeyi üzerinde olumlu yönde etkili olduğu belirlenmiştir.

5.2. Sonuç

Tüm katılımcılar için gerçekleştirilen ön test son test sonuçlarına göre uygulanan kişisel farkındalık ölçeğinden öncesinde alınan ve eğitim sonrasında alınan puanlar arasında manidar bir farklılık bulunmadığı saptanmıştır. Buna ek olarak farklı gruplar arasında yapılan incelemelerde ise kişisel farkındalığın sadece kadınlarda anlamlı bir değişim gösterirken erkeklerde, 20 yaş altında, 20 yaş ve üzerinde, farklı fakültelerde, ön lisans ve lisans okuyan kişilerde geçerli düzeyde bir farklılık göstermediği saptanmıştır. Buradan hareketle verilen eğitimin sadece kadınların kişisel farkındalık düzeyi üzerinde olumlu yönde etkili olduğu söylenebilir.

Tüm katılımcılar için gerçekleştirilen ön test son test sonuçlarına göre uygulanan sosyal zeka ölçeğinden öncesinde alınan ve eğitim sonrasında alınan puanlar arasında manidar bir farklılaşma olduğu tespit edilmiştir. Buna ek olarak farklı gruplar arasında yapılan incelemelerde ise sosyal zekanın kadınlarda, erkeklerde, 20 yaş altında, 20 yaş ve üzerinde, iletişim fakültesinde, insan ve toplum bilimleri fakültesinde, sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunda, ön lisans ve lisans okuyan kişilerde anlamlı bir değişim gösterirken sağlık bilimleri fakültesinde okuyan kişilerde

geçerli düzeyde bir farklılık göstermediği saptanmıştır. Buradan hareketle verilen eğitimin sadece kadınlarda, erkeklerde, 20 yaş altında, 20 yaş ve üzerinde, iletişim fakültesinde, insan ve toplum bilimleri fakültesinde, sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunda, ön lisans ve lisans okuyan kişilerde sosyal zeka düzeyine üzerinde olumlu yönde etkili olduğu söylenebilir.

Tüm katılımcılar için gerçekleştirilen ön test son test sonuçlarına göre uygulanan sosyal bilgi süreci alt ölçeğinden öncesinde alınan ve eğitim sonrasında alınan puanlar arasında manidar bir farklılık bulunmadığı saptanmıştır. Buna ek olarak farklı gruplar arasında yapılan incelemelerde ise sosyal süreçte bilgi edinme becerisinin sadece kadınlarda anlamlı bir değişim gösterirken erkeklerde, 20 yaş altında, 20 yaş ve üzerinde, farklı fakültelerde, ön lisans ve lisans okuyan kişilerde geçerli düzeyde bir farklılık göstermediği saptanmıştır. Buradan hareketle verilen eğitimin sadece kadınlarda sosyal bilgi süreci düzeyine üzerinde olumlu yönde etkili olduğu söylenebilir.

Tüm katılımcılar için gerçekleştirilen ön test son test sonuçlarına göre uygulanan sosyal beceri alt ölçeğinden öncesinde alınan ve eğitim sonrasında alınan puanlar arasında manidar bir farklılaşma olduğu tespit edilmiştir. Buna ek olarak farklı gruplar arasında yapılan incelemelerde ise sosyal becerinin kadınlarda, erkeklerde, 20 yaş altında, 20 yaş ve üzerinde, iletişim fakültesinde, sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunda, ön lisans ve lisans okuyan kişilerde anlamlı bir değişim gösterirken insan ve toplum bilimleri fakültesinde ile sağlık bilimleri fakültesinde okuyan kişilerde geçerli düzeyde bir farklılık göstermediği saptanmıştır. Buradan hareketle verilen eğitimin sadece kadınlarda, erkeklerde, 20 yaş altında, 20 yaş ve üzerinde, iletişim fakültesinde, sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunda, ön lisans ve lisans okuyan kişilerde sosyal beceri düzeyine üzerinde olumlu yönde etkili olduğu söylenebilir.

Tüm katılımcılar için gerçekleştirilen ön test son test sonuçlarına göre uygulanan sosyal farkındalık alt ölçeğinden öncesinde alınan ve eğitim sonrasında alınan puanlar arasında manidar bir farklılaşma olduğu tespit edilmiştir. Buna ek olarak farklı gruplar arasında yapılan incelemelerde ise sosyal farkındalığın tüm

gruplarda anlamlı bir değişim gösterdiği, buradan hareketle verilen eğitimin tüm farklı gruplarda sosyal farkındalık düzeyine üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Araştırma sonucunda pozitif psikoloji dersinden sonra elde edilen kişisel farkındalık düzeyine ilişkin puanların cinsiyete, yaşa ve eğitim durumuna göre farklılaşma gösterirken okunan fakülteye göre farklılık göstermediği görülmüştür. Fakat ders öncesinde yapılan ölçümlerin sonuçlarının cinsiyete, yaşa, eğitim durumuna ve okunan fakülteye göre farklılık göstermediği belirlenmiştir. Ortalamalara bakıldığında erkeklerin, 20 yaş üzeri ve lisans öğrencilerinin pozitif psikoloji dersi sonrasında kişisel farkındalık düzeylerinin diğerlerine kıyasla daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

Araştırma sonucunda pozitif psikoloji dersinden sonra elde edilen sosyal zeka düzeyine ilişkin puanların cinsiyete, yaşa, eğitim durumuna ve okunan fakülteye göre farklılık göstermediği görülmüştür. Benzer şekilde ders öncesinde yapılan ölçümlerin sonuçlarının cinsiyete, yaşa, eğitim durumuna ve okunan fakülteye göre farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda pozitif psikoloji dersinden sonra elde edilen sosyal bilgi süreci düzeyine ilişkin puanların cinsiyete, yaşa, eğitim durumuna ve okunan fakülteye göre farklılık göstermediği görülmüştür. Benzer şekilde ders öncesinde yapılan ölçümlerin sonuçlarının cinsiyete, yaşa, eğitim durumuna ve okunan fakülteye göre göstermediği belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda pozitif psikoloji dersinden sonra elde edilen sosyal beceri düzeyine ilişkin puanların cinsiyete göre farklılaşma gösterirken yaşa, eğitim durumuna ve okunan fakülteye göre farklılık göstermediği görülmüştür. Fakat ders öncesinde yapılan ölçümlerin sonuçlarının cinsiyete, yaşa, eğitim durumuna ve okunan fakülteye göre farklılık göstermediği belirlenmiştir. Ortalamalara bakıldığında erkeklerin pozitif psikoloji dersi sonrasında sosyal beceri düzeylerinin diğerlerine kıyasla daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

Araştırma sonucunda pozitif psikoloji dersinden sonra elde edilen sosyal farkındalık düzeyine ilişkin puanların cinsiyete, yaşa, eğitim durumuna ve okunan fakülteye göre farklılık göstermediği görülmüştür. Benzer şekilde ders öncesinde

yapılan ölçümlerin sonuçlarının cinsiyete, yaşa, eğitim durumuna ve okunan fakülteye göre farklılık göstermediği belirlenmiştir.

5.3. Öneriler

Araştırma sonucunda kişisel farkındalığın pozitif psikoloji dersi sonrasında kadınlarda gösterirken erkeklerde anlamlı bir değişme göstermediği belirlenmiştir. Bu durumun sebebi erkek öğrencilerin ders devamsızlığının bulunması olabilir. Bu konuda derse katılımı teşvik eden çalışmalar yapılabilir. Ayrıca dersin kapsamının kişisel becerileri geliştirecek nitelikte düzenlenmesi için çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Albretch, K. (2006). "Social Intelligence: The New Science of Success",: Jossey-Bass, San Francisco.
- Altunçekiç, A., Yaman, S., & Koray, Ö. (2005). Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlik İnanç Düzeyleri ve Problem Çözme Becerileri Üzerine Bir Araştırma (Kastamonu İli Örneği). *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(1), 93-102.
- Arıcioğlu, A. (2002). Yönetmel başarılarının değerlemesinde duygusal zekanın kullanımı, *Akdeniz İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4: 26-42
- Ashforth, B. E., & Humphrey, R. H. (1995). Emotion in the workplace: a reappraisal. *Human Relations*, 48, 97-125.
- Bacanlı, H. (1999). "Sosyal Beceri Eğitimi", Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Bal, P. N., & Gülcan, A. (2014). Genç Yetişkinlerde İyimserliğin Mutluluk ve Yaşam Doyumu Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. *E-AJI (Asian Journal of Instruction)*, 2(1), 41-52.
- Balcı, T. (2001). "İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Duygusal Zeka Becerilerini Kullanabilme Düzeyleri Konusunda Yöneticilerin ve Öğretmenlerin Görüşleri", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Barchard, K. A., & Hakstian, R. A. (2003). "The Nature and Measurement of Emotional Intelligence Abilities: Basic Dimensions and Their Relationships with Other Cognitive Ability and Personality Variables", *Educational and Psychological Measurement*, Vol:64, pp.437- 462.
- Bar-On, R. (1996). *Bar-On Emotional Quotient inventory (EQi): Technical Manual*. Toronto, CN: Multi-Health Systems.

- Bar-On, R. (1997). *The Emotional Intelligence Inventory (EQ-I): Technical Manual*, Canada: Multi-Health Systems.
- Barrett, G. V., Miguel, R. F., Tan, J. A., & Hurd, J. M. (2001). Emotional intelligence: The Madison Avenue approach to science and professional practice. Paper presented at the annual meeting of the Society for Industrial and Organizational Psychology, San Diego, CA.
- Biricik, D. (2012). "Pozitif Psikoloji Nedir?", *Tübitak Bilim ve Teknik Dergisi*, Ankara.
- Buzan, T. (2002). *The Power of Social Intelligence*, PerfectPound Publisher.
- Bülbüloğlu, A. (2001). "Duygusal Zekanın Liderlik Üzerine Etkileri ve Bir Saha Araştırması", *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Bümen, N. T. (2004). *Okulda Çoklu Zeka Kuramı*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Carmeli, A., & Josman, Z. E. (2006). The Relationship Among Emotional Intelligence, Task Performance, and Organizational Citizenship Behaviors. *Human Performance*, 19(4), 403-419.
- Carson, K. D., Carson, P. P., Fontenot, G., & Burdinjr J. J. (2005). Structured Interview Questions for Selecting Productive, Emotionally Mature, and Helpful Employees. *The Health Care Manager*, 24(3), 209-215.
- Caruso, D. R., & Salovey, P. (2004). *The Emotionally Intelligent Manager*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Cooper, K. (1989). *Sözsüz İletişim*. İlgı Yayınevi, İstanbul.
- Côté, S., & Miners, C. T. H. (2006). Emotional intelligence, cognitive intelligence, and job performance. *Administrative Science Quarterly*, 51, 1-28.

- Çakar, U. (2002). Duygusal Zekânın Dönüştürücü Liderlik Davranışı Üzerindeki Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Çetinkaya, Ö. & Alparslan, A.M. (2011). Duygusal Zekanın İletişim Becerileri Üzerine Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 16, 363-377
- Çırpan, E. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Zekâ Düzeyleri Ve Öz-Anlayış Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Davies, M., Stankov, L., & Roberts, R. D. (1998). Emotional intelligence: In search of an elusive construct. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75, 989-1015.
- Dawda, D., & Hart, S. D. (2000). "Assessing Emotional Intelligence: Reliability and Validity of The Bar-On Emotional Quotient Inventory (EQ-i) in University Students", *Personality and Individual Differences*, 28, 797- 812.
- Delikoyun, D. (2017). Üniversite Öğrencilerinde Duygusal Zekâ ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Demir, K. (2011). "Pozitif Örgüt Araştırmaları", *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 1(2), (Editörden) Giriş Bölümü.
- Doğan, S., & Şahin, F. (2007). Duygusal Zekâ: Tarihsel Gelişimi ve Örgütler İçin Öneme Kavramsal Bir Bakış. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 231-252.
- Doğan, T. (2006). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Zeka Düzeylerinin Depresyon ve Bazı Değişkenlerle İlişkisinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

- Doğan, T., & Çetin, B. (2008). The investigation of relationship between social intelligence, depression and some variables at university students. *Journal of Human Sciences*, 5(2).
- Doğan, T., & Çetin, B. (2009). Tromso Sosyal Zekâ Ölçeği Türkçe Formunun Faktör Yapısı, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri / Educational Sciences: Theory & Practice* 9 (2), 691-720
- Doğan, T. & Totan, T. (2009). Üniversite Öğrencilerinde Benlik Saygısı ve Sosyal Zeka. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,17, 235-247.
- Dökmen, Ü. (1994). İletişim Çatışmaları ve Empati. Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Erden, M., & Akman, Y. (1997). Eğitim Psikolojisi. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Erdoğdu, M. Y. (2008). “Duygusal Zekanın Bazı Değişkenler Açısından incelenmesi”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 23, 62-76
- Erdoğdu, M. Y., & Kenarlı, O. (2008). Duygusal Zekâ ile Akademik Başarı Arasındaki İlişki. *Millî Eğitim Dergisi*, 178, 297-310.
- Ergin, D. (2008). Okul Yönetiminde Duygusal Zekâ ve Dönüşümsel Liderliğe İlişkin Öğretmen Algıları. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Ergin, E. (2000). Üniversite Öğrencilerinin Sahip Oldukları Duygusal Zeka Düzeyi İle 16 Kişilik Özelliği Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Erginsoy, D. (2002). “Duygusal Zeka ve Kişiler arası İlişkiler Tarzları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

- Eryılmaz, A., & Atak, H. (2011). Ergen Öznel İyi Oluşunun, Öz Saygı ve İyimserlik Eğilimi ile İlişkisinin İncelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(37), 170-181.
- Ford, M. E., & Tisak, M. S. (1983). "A Further Search For Social Intelligence", *Journal of Educational Psychology*, 75(2), 196-206.
- Frederiksen, N., Carlson, S., & Ward, W. C. (1984). "The Place of Social Intelligence in a Taxonomy of Cognitive Abilities", *Intelligence*, 8, 315-337.
- Furnham, A., & Petrides, K. V. (2003). "Trait Emotional Intelligence and Happiness", *Social Behavior and Personality*, Vol. 31, pp.815-824.
- Gadre, S. (2004). Effect of school climate on social intelligence. *IFE Psychologia: An International Journal*, 12(1), 103-111. ISO 690
- Gohm, C. L., Corser, G. C., & Dalsky, D. J. (2005). "Emotional Intelligence Under Stress; Useful, Unnecessary Or Irrelevant", *Personality and Individual Differences*, 39, 1017-1028.
- Goleman, D. (1995). *Emotional Intelligence*. New York: Bantam Books.
- Goleman, D. (1998). *Working With Emotional Intelligence*. New York: Bantam Books.
- Goleman, D. (1999). *İş Başında Duygusal Zeka*, İstanbul: Varlık Yayınları.
- Goleman, D. (2001). An EI-based theory of performance. In C. Cherniss & D. Goleman (Eds.), *The emotionally intelligent workplace: How to select for, measure, and improve emotional intelligence in individuals, groups, and organizations*, 27-44. San Francisco: Jossey-Bass.
- Göcen, G. (2013). *Pozitif Psikoloji Düzleminde Psikolojik İyi Olma ve Dini Yönelim İlişkisi: Yetişkinler Üzerine Bir Araştırma*.

Gökler, R. (2012). Modern Çağın Hastalığı; Stres ve Etkileri. Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi, 1(3), 154-168.

Güler, B. K., & Emeç, H. (2013). Yaşam Memnuniyeti ve Akademik Başarıda İyimserlik Etkisi. Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 21(2), 129-149.

Güllüce, A. Ç. (2006). “Mesleki Tükenmişlik ve Duygusal Zeka Arasındaki İlişki”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Halıçınarlı, E., & Bender, M. T. (2006). “Kadında Duygusal Zeka (EQ) ve Bir Saha Çalışması”, II. Uluslararası Kadın Araştırmaları Konferansında Sunulmuş Bildiri, Doğu Akdeniz Üniversitesi, Gazi Magusa.

Hançer, M. & Tanrisevdi, A. (2003). Sosyal Zeka Kavramının Bir Boyutu Olarak Empati ve Performans Üzerine Bir İnceleme. C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, 27, 211-225.

Harrod, N. R. & Scheer, S. D. (2005). “An Exploration of Adolescent Emotional intelligence in Relation to Demographic Characteristics”, Adolescence, 40, 503.

Hogan, J. (1969). Organizational citizenship behavior and contextual performance. Special issue. Human Performance, 10 (2).

İşmen, E. (2001). “Duygusal Zeka ve Problem Çözme”, M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Dergisi, 13, 111-124.

Kalem Ertal, A. (2013). Terapi Odamda Kesişen Öykülerimiz. İstanbul: Bizim Kitaplar.

Karslı, M. D., Gündüz, H. B., & Ural, A. (2000). “Eğitim Yönetiminde Duygusal Zekanın Önemi ve Duygusal Zeka Açısından Eğitim Yönetiminin

Değerlendirilmesi”, IX. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresinde sunulmuş bildiri.

Kaukainen, A., Björkqvist, K., Osterman, K. (1999). “The Relationship between social intelligence, empathy and three types of aggression”, *Aggressive Behaviour*, 25, 81-89. 71

Kaur, H., & Kalaramna, A. (2004). Study of interrelationship between home environment, social intelligence and socio-economic status among males and females. *Journal of Human Ecology*, 16(2), 137-140.

Keating, D. P. (1978). A search for social intelligence. *Journal of Educational Psychology*, 70(2), 218.

Kihlstrom, J. F., & Cantor, N. (1989, 2000). Social intelligence. In R.J. Sternberg (Ed.), *Handbook of intelligence*, 359-379. Cambridge, England: Cambridge University Press.

Kozmitzki, C. & John, O. P. (1993). The implicit use of explicit conceptions of social intelligence. *Personality and Individual Differences*, 15, 11-23.

Lazear, E. P. (2000). Why is there mandatory retirement? *Journal of Political Economy*, 87, 1261-1284.

Lee, J. (1999). *Social Intelligence: Flexibility and Complexity are Distinct from Creativity*, Doctor of Philosophy, University of Notre Dame.

Marlowe, H. A. (1986). “Social Intelligence: Evidence for Multidimensionality and Construct Independence”, *Journal of Educational Psychology*, 78(1), 52-58.

Mayer, J. D., & Geher, G. (1996). “Emotional Intelligence and the Identification of Emotion”, *Intelligence*, Vol: 22, pp.89-113.

- Mayer, J. D., & Salovey, P. (1997). What is emotional intelligence? in *Emotional Development and Emotional Intelligence: Implications for Educators*, eds. P. Salovey and D. Sluyter, 3-31. New York: Basic Books.
- Mayer, J. D., Caruso, D. R., Perkins, D. M., & Salovey, P. (2001). "Emotional Intelligence and Giftedness", *Roeper Review*, Vol: 23, pp.131-137.
- McBain, R. (2004). Emotional Intelligence: A Review of an Emerging Construct. *Manager Update*, 15(4).
- Messamer, J., & Throckmorton, B. (1991). "Social and Academic Intelligence: Conceptually Distinct but Overlapping Constructs", *Personality and Individual Differences*, 12(7), 695-702.
- Moller, C. (1999). *Time Manager International A/S*, Hillerod. *Duygusal Zekâ ve İş Hayatı*.
- Moss, F. A., & Hunt, T. (1927). Are you socially intelligent? *Scientific American*, 137.
- Nagra, V. (2014). Social intelligence and adjustment of secondary school students. *Paripex-Indian Journal of Research*, 3(4), 86-87.
- Nikolaou, I., & Tsaousis, I. (2002). "Emotional Intelligence in the Workplace: Exploring Its Effects on Occupational Stres and Organizational Commitment", *International Journal of Organizational Analysis*, Vol: 10, pp.327342
- O'Brien, M. (1996). "Developing Your EQ", *HR Focus*, Vol: 73, pp.3.
- Parker, J. D. A., Summerfeldt, L. J., Hogan, M. J., & Majeski, S. A. (2004). "Emotional Intelligence and Akademic Success: Examining the Transition from High School to University", *Personality and Individual Differences*, 36, 163-172.

- Payne, W. L. (1986). A study of emotion: Developing emotional intelligence: Selfintegration relating to fear, pain and desire. Dissertation Abstracts International, 47, 203A. (University Microfilms No. AAC86-05928).
- Petrides, K. V., Frederickson, N., & Furnham, A. (2004). The role of trait emotional intelligence in academic performance and deviant behavior at school. *Personality and Individual Differences*, 36, 277-293.
- Riley, H., & Schutte, N. S. (2003). Low Emotional Intelligence As A Predictor of Substance- Use Problems, *J, Drug Education*, 33, 391-398.
- Salovey, P., & Mayer, J. D. (1990). Emotional Intelligence, Imagination, Cognition and Personality, 9, 185-211.
- Silberman, M. (2000). *Peoplesmart: Developing Your Interpersonal Intelligence*. Berrett- Koehler Publishers Inc.
- Silvera, D., H., Martinussen, M., & Dahl, T. I. (2001). "The tromso social intelligence scale, a self-report measure of social intelligence", *Scandinavian Journal of Psychology*, 42, 313-31.
- Somazo, M. P. (1990). *Social Intelligence and Likeability*, Doctor of Philosophy, The Florida State University College of Arts and Sciences.
- Spector, P. E., & Fox, S. (2000). An emotion-centered model of voluntary work behavior: Some parallels between counterproductive work behavior and organizational citizenship behavior. *Human Resource Management Review*, 12, 269-292.
- Steiner, C. (1984). Emotional literacy. *Transactional Analysis Journal*, 14, 162-173.
- Tekin, E. G. (2014). *Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi Olma Duygusal Zeka ve Sosyal İyi Olma Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*. Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.

- Thorndike, E. L. (1920). Intelligence and its use. *Harper's Magazine*, 140, 227-235.
- Tingaz, O. E. (2013). *Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği ile Bazı Öğretmen Adaylarının Duygusal Zekâ ve Mutluluklarının Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tutuk, A., Al, D., & Doğan, S. (2002). Hemşirelik Öğrencilerinin İletişim Becerisi ve Empati Düzeylerinin Belirlenmesi. *CÜ Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, 6(2), 36-41.
- Ural, A. (2001). Yöneticilerde Duygusal Zekanın Üç Boyutu, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2, 209-219.
- Usta, S. (2017). *Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı ve Duygusal Zeka Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ülker, Ç. (2016). *Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Sosyal Zeka Ve İletişim Becerilerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ünal, F. (2007). Çocuklarda Empati Gelişimi: Empati Gelişiminde Anne-Baba Tutumlarının Etkisi, *Milli Eğitim Dergisi*, 176, 135.
- Van Maanen, J., & Kunda, G. (1989). Real feelings: Emotional expression and organizational culture. *Research in Organizational Behavior*, 11, 43-103.
- Vernon, P. E. (1933). Some characteristics of the good judge of personality. *Journal of Social Psychology*, 4, 42-57.
- Wong, C. S., & Law, K. S. (2002). The effects of leader and follower emotional intelligence on performance and attitude: An exploratory study. *Leadership Quarterly*, 13, 243-274.

Yıldırım, G. G. C. (2015). Fen ve Sosyal Bilimlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Zekâlarının Bazı Alt Boyutlar Yönünden Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yılmaz, M. (2002). Duygusal Zeka Düşünme Becerileri Eğitiminin Annelerin Duygusal Zeka Düzeylerine Etkisi, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.

Zeidner, M., Matthews, G., & Roberts, R. D. (2004). Emotional intelligence in the workplace: A critical review. *Applied Psychology: An International Review*, 53, 371-399.

EKLER

EK 1 Kişisel Bilgi Formu

Değerli Katılımcı,

Çalışmaya katılmak tamamen **GÖNÜLLÜLÜK** esasına bağlıdır. Çalışmaya katılmamayı tercih edebilirsiniz veya herhangi bir zamanda, herhangi bir nedenle ya da neden göstermeksizin araştırmadan çekilebilirsiniz. Bu durumlarda herhangi bir olumsuz sonuçla karşılaşmayacaksınız. Çalışma sonucunda birey bazında herhangi bir değerlendirme yapılmayacak, vermiş olduğunuz bilgiler sadece ve sadece **BİLİMSEL AMAÇLA KULLANILACAK** ve üçüncü şahıslarla kesinlikle paylaşılmayacaktır. Araştırmada elde edeceğimiz bilgilerle ilgili **GİZLİLİK** esastır. Araştırmacı, vereceğiniz bilgilerin gizliliğini koruma konusunda sorumluluğu kabul etmektedir.

Ekteki ölçeklerde yaşamınızla ilgili bazı ifadeler bulunmaktadır. Her bir ifadeyi size uygunluk derecesine göre cevap anahtarını üzerinde işaretleyiniz.

Çalışma hakkında her türlü bilgi ve sorularınızı araştırmacıya iletebilirsiniz.

Bilimsel bir çalışmaya vermiş olduğunuz destekten ve samimi cevaplarınızdan dolayı çok teşekkür ederiz.

NOT: Bu test bataryası, eğitim dönemi sonunda sizin kazanımlarınızı değerlendirmek için de kullanılacaktır. Araştırma sonucu size geri bildirim olarak iletilecektir. İsminizi yazmanız sizin tercinize bırakılmıştır.

AD SOYAD :	
CİNSİYET :	
YAŞ :	
BÖLÜM :	
SINIF :	

Genel olarak tüm yaşamınızı düşündüğünüzde kendinizi nasıl değerlendirirsiniz?

- Çok mutsuz
- Mutsuz
- Orta derecede mutlu
- Oldukça mutlu
- Çok mutlu

EK 2 Duygusal Zeka Ölçeği

DZÖ	Hiç katılmıyorum	Çoğunlukla katılmıyorum	Biraz katılmıyorum	Katılmıyorum	Çoğunlukla katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1. Hayatımı sürdürürebilmek için, hem olumlu hem de olumsuz duygularımın farkındayım	1	2	3	4	5	6
2. Olumsuz duygularım, hayatımda değiştirmem gereken şeyler hakkında bana yardımcı olur.	1	2	3	4	5	6
3. Baskı altında bile sakin kalabilirim.	1	2	3	4	5	6
4. Andan ana değişen duygularımı yönlendirebilirim	1	2	3	4	5	6
5. Zor bir durumla karşılaştığımda, hayatın isteklerine odaklanabilir ve sakinliğimi koruyabilirim.	1	2	3	4	5	6
6. Zor bir durumla karşılaştığımda, eğlence, mizah, mücadele ruhu gibi olumlu özelliklerimi bir araya getirip kullanabilirim.	1	2	3	4	5	6
7. Hissettiğim duyguların sorumluluğunu bilirim.	1	2	3	4	5	6
8. Bir şeyler beni üzdükten sonra hemen kendime gelirim.	1	2	3	4	5	6
9. Diğer insanların problemlerini dinlemede etkinimdir.	1	2	3	4	5	6
10. Olumsuz duyguların etrafında dönüp durmam.	1	2	3	4	5	6
11. Diğer insanların duygusal ihtiyaçlarına karşı hassasım.	1	2	3	4	5	6
12. Diğer insanların üzerinde sakinleştirici bir etkim vardır.	1	2	3	4	5	6
13. Aksiliklerle karşılaştığımda tekrar ve tekrar kendimi motive edebilirim.	1	2	3	4	5	6
14. Hayatın zorluklarına karşı yaratıcı olmaya çalışırım	1	2	3	4	5	6
15. Diğer insanların motivasyonları , istekleri ve durumlarına uygun cevap verebilirim.	1	2	3	4	5	6
16. İhtiyaç olduğunda sakinlik, uyanıklık ve duruma odaklanmayı kolayca sağlayabilirim.	1	2	3	4	5	6
17. Zamanı geldiğinde olumsuz duygularıyla yüzleşebilirim ve duruma uygun olarak çalışabilirim.	1	2	3	4	5	6
18. Üzücü bir olaydan sonra kendimi yatıştırabilirim.	1	2	3	4	5	6
19. İyilik halimi sürdürürebilmek için doğru duygularımı tanımamın çok önemli olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5	6
20. İnsanlar duygularını açıkça söylemediklerinde bile, onların duygularını anlayabilirim.	1	2	3	4	5	6
21. İnsanların duygularını onların yüz ifadelerinden anlayabilirim.	1	2	3	4	5	6
22. Bir görev için çağırıldığımda, olumsuz duygularımı bir yana bırakabilirim.	1	2	3	4	5	6
23. İnsanların ihtiyaçlarını gösteren sosyal sinyalleri (işaretleri) hemen fark ederim.	1	2	3	4	5	6
24. İnsanlar beni diğer insanların duyguları için etkin bir danışman olarak görürler.	1	2	3	4	5	6
25. Kendi duygularının farkında olan insanlar hayatlarını daha iyi idare ederler.	1	2	3	4	5	6
26. Sık sık diğerlerinin durumlarını (morallerini) geliştirmeye çalışırım.	1	2	3	4	5	6
27. İlişkileri yürütmek için iyi tavsiyelerde bulunabilirim.	1	2	3	4	5	6
28. İnsanların duygularına kolayca uyum sağlarım	1	2	3	4	5	6
29. İnsanların motivasyonlarını sağlamada ve amaçlarına ulaşmalarında yardım ederim.	1	2	3	4	5	6
30. Olumsuz duygularımdan hemencecik kurtulabilirim.	1	2	3	4	5	6

Kaynak: Mumcuoğlu, Ö. (2002). Bar-On Duygusal Zekâ Testi'nin Türkçe Dilsel Esdegerlik, Güvenirlilik ve Geçerlik Çalışması, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

EK 3 Tromso Sosyal Zeka Ölçeği

TSZÖ	Hiç Uygun Değil	Uygun Değil	Biraz Uygun	Uygun	Tamamen Uygun
1. Diğer insanların davranışlarını önceden tahmin edebilirim.	1	2	3	4	5
2. Çoğunlukla başkalarının seçimlerini anlamamın zor olduğunu hissederim.	1	2	3	4	5
3. Davranışlarının diğer insanlara ne hissettireceğini bilirim.	1	2	3	4	5
4. Tanımadığım yeni insanların olduğu bir ortamda genellikle tedirginlik hissederim.	1	2	3	4	5
5. İnsanlar yaptıkları şeylerle beni sık sık şaşırtırlar.	1	2	3	4	5
6. Diğer insanların duygularını anlayabilirim.	1	2	3	4	5
7. Sosyal ortamlara kolaylıkla uyum sağlarım.	1	2	3	4	5
8. İnsanlar açıklama yapmama fırsat vermeden bana kızarlar.	1	2	3	4	5
9. Başkalarının isteklerini anlarım.	1	2	3	4	5
10. İnsanlarla ilk tanışmada ve yeni ortamlara girme konusunda iyiyimdir.	1	2	3	4	5
11. Ne düşündüğümü söylediğimde insanlar genellikle benden rahatsız olmuş veya bana kızmış gibi görünürler.	1	2	3	4	5
12. Başka insanlarla geçinebilmekte zorlanırım.	1	2	3	4	5
13. İnsanları tahmin edilemez bulurum.	1	2	3	4	5
14. Bir açıklama yapmalarına gerek duymadan insanların ne yapmaya çalıştıklarını çoğunlukla anlarım.	1	2	3	4	5
15. Başkalarını iyice tanımam uzun zaman alır.	1	2	3	4	5
16. Farkına varmadan çoğu kez başkalarını incitirim.	1	2	3	4	5
17. Diğer insanların davranışlarına nasıl tepki göstereceklerini tahmin edebilirim.	1	2	3	4	5
18. Yeni tanıştığım insanlarla iyi ilişkiler kurmada başarılıyım.	1	2	3	4	5
19. Diğer insanların yüz ifadelerinden, beden dillerinden vs. gerçekte ne demek istediklerini çoğunlukla anlarım.	1	2	3	4	5
20. Başkalarıyla konuşacak güzel sohbet konuları bulmakta çoğunlukla sıkıntı çekerim.	1	2	3	4	5
21. Diğer insanların yaptıklarına verdikleri tepkiler beni çoğunlukla şaşırtır.	1	2	3	4	5

Kaynak: Doğan, T. & Çetin, B. (2009). Tromso sosyal zeka ölçeği Türkçe formunun faktör yapısı: geçerlik ve güvenirlik çalışması. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 9(2), 691-720.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Doğum Tarihi: 17.01.1992

Doğum Yeri: Trabzon

EĞİTİM DURUMU

Maltepe Üniversitesi

Fen ve Edebiyat Fakültesi

Psikoloji Bölümü, İSTANBUL

YABANCI DİL

İngilizce